

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านจันทิโกใหม่ หมู่ 19 ตำบลจันทิโก
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

นาย จิตติพล กอบบุญ

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

จิตติพล กอบบุญ : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านจันทิโกใหม่ ตำบลจันทิโก อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านจันทิโกใหม่ ตำบลจันทิโก อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ตั้งแต่เดือน ธันวาคม 2544 ถึงเดือน กรกฎาคม 2545 การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการทราบข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลบริบทชุมชนตามสภาพจริง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดตั้งกองทุน ความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานการดำเนินงานของกองทุนเพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารจัดการ การพัฒนากองทุนความสำเร็จของกองทุน โดยวิธีการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านใช้ CIPP MODEL ศึกษาโดยเริ่มจากการศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับ เป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน ลงปฏิบัติงานในพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ ข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิ ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็น ที่ต้องการเรียบเรียงได้ประเด็นที่ชัดเจน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ การสัมภาษณ์ สังเกต การใช้แบบสอบถาม การทดสอบการประชุม โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากชาวบ้านจันทิโกใหม่ สมาชิกกองทุนกรรมการกองทุนรวม 75 หลังคาเรือนจากประชากร 150 หลังคาเรือน ผลที่ได้รับจากการประเมินคือ ได้ทราบว่าคณะกรรมการได้ บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านด้วยความโปร่งใส และมีประสิทธิภาพดียิ่ง ปัจจุบันมีจำนวนสมาชิก 72 ราย ผู้กู้จำนวน 44 ราย โดยมีวงเงินกู้ตั้งแต่ 5,000 – 20,000 บาทสมาชิกและชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจ และทัศนคติที่ดีต่อกองทุน มีการสร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย มีขบวนการพึ่งพาตนเองดีขึ้น มีความเข้มแข็งและการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อพัฒนาอาชีพและฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และหมู่บ้านดีขึ้น จึงนับได้ว่าหมู่บ้านนี้ได้ปูรากฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจได้อย่างมั่นคง

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

อาจารย์ที่ปรึกษา

04
.....
(อาจารย์ ดร. อัสจรรย์ สุขช้าง)

.....
(อาจารย์ ดร. เรณู จำเลิศ)

กรรมการสอบ

.....
()

กรรมการสอบ

.....
()

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ 10 เดือน กันยายน พ.ศ. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้จัดทำขอกราบขอบคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ

เช่น

- อาจารย์ อัครชัย สุขธำรง อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- อาจารย์เรณู จำเลิศ อาจารย์นิเทศก์ตำบลจันทิกร
- นาย จรูญ ไกลลาศ พัฒนาชุมชน
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจันทิกรใหม่

ท้ายนี้ ขอให้ผู้ที่ให้การสนับสนุนทุกท่านจงมีแต่ความสุข มีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่รับผิดชอบ และ ประสบความสำเร็จในชีวิต

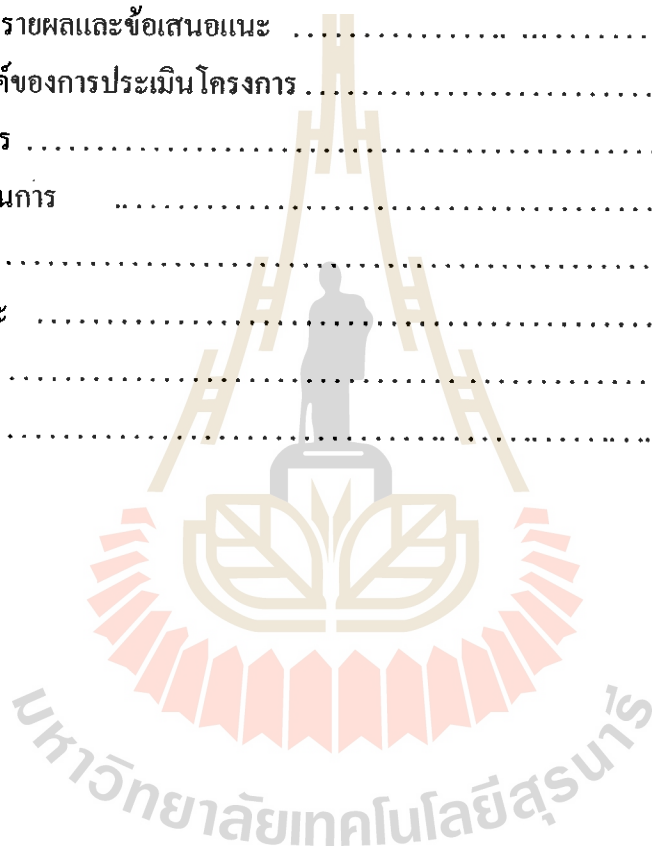
นาย จิตติพล กอบบุญ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ข
หน้าอนุมัติ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	2
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	4
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	4
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	6
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน... ..	8
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน	9
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	11
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	13
7. หลักการประเมินโครงการแบบ ชิพพีโมเดล	14
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพของกองทุนหมู่บ้าน	15
9. เอกสารอื่นๆ	17
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	19
1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ	19
2. ตัวชี้วัดแหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล	21
3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา	22
4. ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา	23

5. ตัวชี้วัดการประเมินผลเทคนิคและวิธีการและตัวแปรที่ศึกษา.....	26
6. การแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าบนตัวแปร	27
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	38
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	38
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	44
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้รู้	52
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	55
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	57
1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	57
2. วิธีดำเนินการ	57
3. ผลการดำเนินการ	57
4. อภิปราย	60
5. ข้อเสนอแนะ	62
บรรณานุกรม	64
ภาคผนวก	65

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 แสดงคนกลุ่มแรกที่มาก่อตั้งหมู่บ้านจันทิคมใหม่	41
ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร	41
ตารางที่ 3 จำนวนร้อยละของการประกอบอาชีพ	42
ตารางที่ 4 จำนวนร้อยละของจำนวนครูและนักเรียน	42
ตารางที่ 5 แสดงจำนวนแหล่งน้ำในหมู่บ้าน	43
ตารางที่ 6 แสดงพื้นที่ทำการเกษตร	43
ตารางที่ 7 แสดงผลผลิตทางการเกษตรของทั้งหมู่บ้าน/ปี	43
ตารางที่ 8 แสดงจำนวนวัดในหมู่บ้าน	43
ตารางที่ 9 แสดงความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองของประชาชนในหมู่บ้าน	44
ตารางที่ 10 แสดงรายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	44
ตารางที่ 11 แสดงจำนวนสมาชิกที่ขอกู้และได้รับอนุมัติ	45
ตารางที่ 12 แสดงบัญชีจำนวนเงินกู้ของผู้กู้แต่ละราย	46
ตารางที่ 13 แสดงจำนวนผู้กู้และอาชีพ	48
ตารางที่ 14 แสดงยอดเงินที่ให้กู้	48
ตารางที่ 15 แสดงร้อยละของจำนวนผู้กู้ที่กู้ได้	48
ตารางที่ 16 แสดงรายการซื้อเครื่องมือเปิดกิจการใหม่	49
ตารางที่ 17 แสดงกลุ่มองค์กรเครือข่ายที่เชื่อมกับกองทุนหมู่บ้าน	49
ตารางที่ 18 แสดงร้อยละของอาชีพหลักของผู้กู้	49
ตารางที่ 19 แสดงร้อยละของรายได้ของครอบครัวผู้กู้	50
ตารางที่ 20 แสดงร้อยละของประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้	50
ตารางที่ 21 แสดงร้อยละของจำนวนเงินที่กู้มาได้	50
ตารางที่ 22 แสดงสมาชิกในชุมชนที่สามารถหาเลี้ยงตนเองได้	52

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

รัฐบาลตระหนักถึงปัญหาความยากจนของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่เกิดจากการขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพ จึงมีนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉิน เสริมสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคมสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน และเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ให้สามารถบริหารจัดการเงินกองทุนด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาและติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง จึงมีการจัดตั้งหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการบริหารและประเมินโครงการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยนักศึกษาที่ได้รับทุนจะต้องเข้าไปปฏิบัติงานในหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่รับผิดชอบ ทำการติดตามประเมินผลกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างต่อเนื่อง เพื่อทราบถึงความก้าวหน้า ปัญหา ความต้องการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่รับผิดชอบ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างต่อเนื่อง

กองทุนหมู่บ้านจันทิโกใหม่ได้จัดตั้งขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล โดยได้จัดตั้งขึ้นและมีการคัดเลือกคณะกรรมการเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ชาวบ้านจันทิโกใหม่ต่างมีจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของกองทุนหมู่บ้าน มีการเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมการตรวจสอบร่วมรับผลประโยชน์ มีการเตรียมความพร้อมของชุมชน จัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต รวบรวมสมาชิกของหมู่บ้าน ให้มีส่วนร่วมในการออมทรัพย์ ประหยัดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น พัฒนาอาชีพเพิ่มพูนรายได้ เพื่อสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืนต่อไปในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบว่าการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านจันทิโกใหม่ บรรลุตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

1.1 เกิดกองทุนหมุนเวียนขึ้นในหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือสวัสดิภาพของสมาชิก

1.2 หมู่บ้านจันทิโกใหม่มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

1.3 หมู่บ้านจันทิโกใหม่มีที่เรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจเพียงพอ

1.4 หมู่บ้านจันทิโกใหม่มีการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

1.5 ประชาชนในหมู่บ้านจันทิโกใหม่มีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2. เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง

3. เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เชื่อมโยงเครือข่ายองค์กร ทั้งในระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งในทัศนะของประชาชน และทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งจากตัวชี้วัดที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

3. กรอบความคิดทฤษฎี

การประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ใช้แนวความคิดเชิงระบบเป็นตัวแทนหรือเครื่องมือในการวิเคราะห์ และใช้รูปแบบการประเมินชีพ (CIPP Model) โครงการกองทุนหมู่บ้านถือเป็นหน่วยระบบย่อยของหน่วยระบบชุมชนท้องถิ่น และโครงการกองทุนหมู่บ้านยังประกอบไปด้วยหน่วยระบบย่อยอีกหลายหน่วยระบบ เช่น หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ หน่วยระบบการดำเนินกิจกรรมของผู้กู้แต่ละราย ฯลฯ และแต่ละหน่วยระบบยังประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Output) และบริบท (Context) สถานการณ์ที่มีหน่วยระบบมากกว่าหนึ่งหน่วยระบบกำลังทำงานสืบเนื่องกัน หน่วยระบบแรกสามารถส่งผลผลิตให้ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบหลัง และหน่วยระบบหลังสามารถส่งผลผลิตกลับคืนให้ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบแรก สำหรับหน่วยระบบอื่นๆ ที่ให้ปัจจัยนำเข้าแก่สองหน่วยระบบนี้และรับผลผลิตของสองหน่วยระบบนี้ หน่วยระบบอื่นๆเหล่านั้นเมื่อรวมกันแล้วเรียกว่า บริบทของสองหน่วยระบบนี้ เช่น

กำหนดให้ หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจกรรมของผู้กู้แต่ละราย

บริบท C คือ หน่วยระบบสภาพภูมิประเทศ หน่วยระบบประชาชนในชุมชน ตลอดจนหน่วยระบบเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศ และหน่วยระบบนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

หน่วยระบบ A ส่งผลผลิตคือยอดเงินให้กู้ ให้ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B คือเงินที่กู้มาได้ หน่วยระบบ B ส่งผลผลิตคือรายได้เป็นเงิน ให้ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A คือเงินที่ผู้กู้ชำระคืน

บริบท C ประกอบไปด้วยหน่วยระบบหลายหน่วยระบบ ซึ่งสามารถให้ปัจจัยนำเข้าและรับผลผลิตจากหน่วยระบบ A และ B ดังนั้นบริบท C จึงหมายถึงบริบทของหน่วยระบบ A และ B

ความคิดพื้นฐานของการประเมินแบบชีพท์ คือ ปฏิกริยาสัมพันธ์ระหว่าง การดำเนินกิจกรรมของโครงการ การประเมินโครงการ และการตัดสินใจ โดยทำการประเมินการดำเนินกิจกรรมของโครงการแล้วนำผลที่ได้จากการประเมินมาตัดสินใจ เพื่อปรับปรุงแก้ไขเพิ่มประสิทธิภาพของโครงการ

4. วิธีการดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ขั้นที่ 1 ศึกษาทำความเข้าใจหลักการและเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่นักศึกษาปฏิบัติงานอยู่
- ขั้นที่ 3 วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยใช้ชีพท์โมเดล และกำหนดตัวบ่งชี้ตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
- ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบ บร.
- ขั้นที่ 5 ประมวลผลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่จะต้องเขียนในบทที่ 3 และบทที่ 4

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจการดำเนินงาน และการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านจันทิกลใหม่
2. ได้ทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้าง ที่สนับสนุนและขัดขวางการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านจันทิกลใหม่
3. ได้ทราบถึงกลุ่มองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ ที่เชื่อมโยงกับกองทุนหมู่บ้าน
4. ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านจันทิกลใหม่ในทัศนะของประชาชน และได้ข้อมูลจากตัวชี้วัดที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพเสริมและรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการหลักในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นรูปธรรม ให้ได้ผลชัดเจนและรวดเร็ว ด้วยมั่นใจว่าจะช่วยลดความยากจน และนำไปสู่การสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน โดยรัฐบาลจะเป็นผู้ลงทุนทางสังคม เป็นการจ้างและกระจายโอกาสให้แก่ชีวิตของประชาชน สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่มีการจัดตั้งกองทุนนี้ก็คือประชาชนจะได้มีโอกาสใช้ภูมิปัญญาและศักยภาพสำหรับก้าวก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจยั่งยืน

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ทั้งความพร้อมของคนและครัวเรือน การควบคุมดูแลกันเองในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประสิทธิภาพในการบริหารกองทุนทางสังคมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองเอง เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม กลุ่มแม่บ้าน อสม. ฯลฯ

2. การบริหารจัดการกองเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน ทั้งในส่วนเงินอุดหนุนจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกับกองทุนทางสังคมของชุมชน และกองทุนที่ทางราชการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้กองทุนดังกล่าวมีการบริหารจัดการให้สอดคล้องและเกื้อกูลกัน

3. การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยส่วนราชการเป็นผู้สนับสนุนในด้านวิชาการและการจัดการกองทุน

4. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน ทั้งในด้านเศรษฐกิจสังคม และการพึ่งพาตนเอง เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นอกจากนี้หลักการสำคัญที่จะทำให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประสบความสำเร็จได้ คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ประชาชน คิดเป็น ทำเป็น รู้จักการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และการพัฒนาส่งเสริมประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้สามารถพัฒนาได้อย่างต่อเนื่องมั่นคง ทำให้ท้องถิ่นมีความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม สามารถพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับกองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ส่งเสริมเศรษฐกิจเพียงพอของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับรากฐานของประเทศ รวมทั้งส่งเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
5. เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
2. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544
3. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. ยุทธศาสตร์กองทุนหมู่บ้านยั่งยืน เอกสารดำเนินงาน กทบ.

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ข้อ 6) ถึง (ข้อ 12) สรุปได้ดังนี้

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วย

1. นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรี เป็น ประธาน
2. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็น รองประธานคนที่ 1
3. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็น รองประธานคนที่ 2
4. รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เป็น รองประธานคนที่ 3
5. ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็น กรรมการ
6. เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็น กรรมการเลขานุการ

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้เมื่อพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระให้ผู้ได้รับแต่งตั้งดำรงตำแหน่งแทน การพ้นจากตำแหน่งตามวาระของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อ ดาษ ลาออก เป็นบุคคลล้มละลาย คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง เป็นคนไร้ความสามารถคนเสมือนไร้ความสามารถ ได้รับการจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีคณะกรรมการประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินของกองทุน และหลักเกณฑ์การจัดหาเงินให้แก่กองทุนหมู่บ้าน
3. กำหนดแผนงานและอกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งเกี่ยวกับการจัดตั้งการจดทะเบียนกองทุนหมู่บ้าน การเลิกหรือยุบกองทุนหมู่บ้าน และวิธีการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
4. ออกระเบียบเกี่ยวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิก สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีการนำเงินมาลงทุนในกองทุนหมู่บ้านของสมาชิก
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการคัดเลือกคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

6. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การเก็บรักษาเงินการจ่ายเงินของกองทุนหมู่บ้าน
7. แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือ คณะกรรมการ เพื่อดำเนินการแทนคณะกรรมการ
8. ออกระเบียบเกี่ยวกับการประชุมของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการและคณะทำงาน
9. การบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ หรืออาจจะขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติของให้พนักงาน หรือลูกจ้างรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

10. ติดตามประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

11. ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และคำสั่งอื่นๆ เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบ

12. ปฏิบัติอื่นใดตามระเบียบนี้ที่บัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ

หมวดที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการและกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ข้อ 13) ถึง (ข้อ 14) สรุปได้ ดังนี้

1. ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
2. สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้
 - 2.1 เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
 - 2.2 ปฏิบัติงานธุรการให้กับสำนักนายกรัฐมนตรี
 - 2.3 ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ในการดำเนินงานของคณะกรรมการ
 - 2.4 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหาร ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องและเตรียมความพร้อม
 - 2.5 จัดให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง
 - 2.6 พิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุนต่อคณะกรรมการ
 - 2.7 ให้การสนับสนุนเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานต่อคณะกรรมการ
 - 2.8 ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องและรายงานผลต่อคณะกรรมการในส่วนการบริหารกองทุน
 - 2.9 รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
 - 2.10 ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. กระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน ตาม (ข้อ 41) ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 (สังเกตการณ์)

- 1.1 จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมสามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมด
- 1.2 การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม
- 1.3 วันที่เลือกคณะกรรมการกองทุน หลังประกาศคณะกรรมการ

2. คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน ตาม (ข้อ 17) ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ดังนี้

- 2.1 เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการกองทุน
- 2.2 เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
- 2.3 ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน
- 2.4 ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติดและมีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 2.5 ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 2.6 ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 2.7 ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุกไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
- 2.8 ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- 2.9 ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนต่างๆ
- 2.10 ต้องเป็นสมาชิกกลุ่มเงินสัจจะออมทรัพย์ของหมู่บ้าน

3. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน

1. จำนวนประชากรในหมู่บ้าน
2. จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน
3. อาชีพของประชากรในหมู่บ้าน
4. ผลผลิตของประชากรในหมู่บ้าน

4.1 ผลผลิตด้านการเกษตรและอื่นๆ ในหมู่บ้าน ประกอบด้วย (เช่นจากการเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การทำประมง อุตสาหกรรมในครัวเรือน หรือ โรงงานเอกชนที่อยู่ในเขตหมู่บ้าน เป็นต้น)

4.2 ผลผลิตจากข้อ 4.1 ซึ่งเป็นผลผลิตทางด้านการเกษตรมีการแปรรูปก่อนส่งไปขายที่อื่นหรือไม่

4.3 การแปรรูปผลผลิตในข้อ 4.2 ใครเป็นผู้ดำเนินการ

- ผลผลิตแต่ละครัวเรือนเป็นผู้ดำเนินการ
- ผลผลิตที่หลายครัวเรือนเป็นผู้ดำเนินการ
- ผลผลิตที่โรงงานอุตสาหกรรมในหมู่บ้านเป็นผู้ผลิต

4.4 นอกเหนือจากการใช้วัตถุดิบในหมู่บ้าน ใช้ในการแปรรูปหรือผลิตสินค้าแล้ว มีการซื้อวัตถุดิบจากแหล่งอื่นนอกหมู่บ้านมาใช้ในการผลิตสินค้าหรือไม่

4.5 ผลผลิตของหมู่บ้านส่วนใหญ่จะส่งไปจำหน่ายที่ใดบ้าง (ระบุจังหวัด)

5. รายได้เฉลี่ยของประชากรในหมู่บ้านต่อครัวเรือน

ส่วนที่ 2 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

1. จำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. วิธีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน (โดยย่อ)
3. วันที่มีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
4. คณะกรรมการกองทุนทุกคนมีคุณสมบัติครบถ้วน ตามระเบียบคณะกรรมการกองทุนหรือไม่
5. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ร่วมกันประเมินประสิทธิภาพในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน

บ้าน จำนวนคณะกรรมการที่มีประสบการณ์ควรมีจำนวนตั้งแต่ 5 คนขึ้นไป

6. รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ส่วนที่ 3 การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1. มีระเบียบข้อบังคับสำหรับใช้ในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน

2. ระเบียบข้อบังคับมีข้อกำหนดในเรื่องต่อไปนี้

2.1 ข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิกภาพ (การเข้าเป็นสมาชิก การลาออก การฝากเงินออม การถือหุ้น ค่าธรรมเนียม และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมาชิก)

2.2 ข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

2.3 ข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงิน และชำระคืนเงินกู้

2.4 ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุน

2.5 ข้อบังคับเกี่ยวกับการตรวจสอบติดตามและรายงานผล

2.6 ข้อบังคับเกี่ยวกับการผิดสัญญา

3. วิธีการกำหนดระเบียบข้อบังคับ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและประชาชนในหมู่บ้านร่วมกันกำหนดขึ้น

ส่วนที่ 4 ทุนดำเนินการของกองทุนหมู่บ้าน

1. จำนวนกลุ่ม/องค์กรชุมชนภายในหมู่บ้าน

2. สมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน บุคคล กลุ่มองค์กร

3. จำนวนเงินที่สมาชิกได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกองทุนหมู่บ้าน ในรูปของการถือหุ้น/การออม/ค่าธรรมเนียม/เงินบริจาค หรือให้เปล่า

4. การเปิดบัญชีเงินฝากกับธนาคารออมสิน

5. หมู่บ้านมีความร่วมมือในการพัฒนากับหมู่บ้านชุมชนหรือ เครือข่ายอื่นๆ นอกหมู่บ้านหรือไม่

ส่วนที่ 5 แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1,000,000 บาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน ให้มีการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึง

2. วิธีการในการบริหารเงินกองทุนหมู่บ้าน ให้มีการหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง

3. กองทุนหมู่บ้านจะให้สมาชิกกู้ยืมในเรื่องอะไรบ้าง

4. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเงินกู้

5. วิธีการควบคุมและติดตามการใช้เงินกู้

6. วิธีการป้องกันความเสี่ยงภัยในการให้กู้
7. วิธีการแก้ปัญหาในกรณีที่สมาชิกได้รับเงินกู้ไปแล้วไม่ส่งใช้คืนเงินต้น และดอกเบี้ยคืนตามสัญญา
8. แนวทางในการบริหารกองทุนหมู่บ้านในด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนในหมู่บ้านมีแนวทางดังนี้
9. ข้อคิดเห็นอื่นๆ ในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน
10. การประเมินความพร้อมในหมู่บ้าน มั่นใจหรือไม่มั่นใจ มีความพร้อมรับการสนับสนุนเงินจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ
 - 10.1 จากปัญหาและความไม่มั่นใจข้างต้นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน สามารถดำเนินการแก้ไขได้เอง หรือใช้เครือข่ายร่วมกันแก้ไขปรับปรุงในเรื่องใดบ้าง
 - 10.2 รัฐบาลจะต้องให้ความสนับสนุนด้านวิชาการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องใด

4. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจันทิคมใหม่ หมู่ 19 ตำบลจันทิคม อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีดังต่อไปนี้

1. ที่ตั้งของกองทุน เลขที่ 18 หมู่ 19 ตำบลจันทิคม อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 30130
2. วัตถุประสงค์
 - 1) เพื่อเสริมสร้างการพึ่งตนเองของประชาชนด้านการพัฒนาความคิดริเริ่มในการประกอบอาชีพและการแก้ไขปัญหาของตนเอง
 - 2) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาให้บุคคลมีความสามารถในการจัดการบริหารเงินกองทุน
 - 3) เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน
 - 4) เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจให้ดีขึ้น
 - 5) เพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของหมู่บ้าน
3. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้
 - 1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
 - 2) เงินกู้ยืม
 - 3) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
 - 4) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
 - 5) เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
 - 6) เงินค่าหุ้น

- 7) เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
- 8) เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุนได้รับโดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระติดพัน

อื่นๆ

4. คุณสมบัติของสมาชิก

- 1) เป็นผู้ที่พำนัก หรือพักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปีก่อนการจัดตั้งกองทุน
- 2) เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการของกองทุน
- 3) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
- 4) เป็นผู้ที่คณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
- 5) อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
- 6) มีเงินฝากสัจจะ และถือหุ้นอย่างน้อยหนึ่งหุ้น แต่ไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

- 1) ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการของกองทุน
- 2) ผู้ที่มีคุณสมบัติตามคณะกรรมการกองทุนกำหนด สามารถยื่นความจำนงหรือสมัครเข้าเป็นสมาชิกของกองทุนได้เดือนละ 1 ครั้ง โดยสามารถสมัครเข้าเป็นสมาชิกได้ทั้งในลักษณะปัจเจกบุคคลและกลุ่มหรือองค์กรชุมชน แล้วแต่ความสมัครใจของผู้สมัคร
- 3) คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม

6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

- 1) ตาย
- 2) ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
- 3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- 4) ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม
- 5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
- 6) จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก
- 7) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้
- 8) มีคุณลักษณะไม่ตรงกับคุณสมบัติของสมาชิกกองทุน

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินของกองทุนจะต้องจัดทำคำขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด
2. คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกิน 20,000 บาท ในกรณีที่มิใช่ผู้กู้รายใดขอกู้เงินจำนวนที่กำหนดไว้ แต่ไม่เกิน 50,000 บาท ต้องเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาแก้ไขชี้ขาด
3. เมื่อคณะกรรมการกองทุนอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอ ให้บันทึกความเห็นตามแบบคำขอกู้ยืมเงินพร้อมสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงิน เงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ โดยแจ้งให้ผู้กู้ไปเปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร แล้วธนาคารก็จะโอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้
4. คณะกรรมการเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์หรือวิธีการที่กองทุนกำหนด
5. คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากหรือเงินกู้ในอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบที่ประชุม
6. กำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้และดอกเบี้ยตามความเหมาะสมในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี นับแต่วันที่ทำสัญญา โดยนำเงินไปส่งคืนที่ธนาคารตามหลักฐานการส่งชำระคืนเงินกู้
7. กรณีที่ผู้กู้ผิดคำสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย ให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบกำหนดไว้ เว้นแต่ได้รับการผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการและที่ประชุมด้วยเสียงเกินกึ่งหนึ่ง
8. เมื่อผู้ก้นำเงินไปใช้นอกกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร กรรมการกองทุนสามารถยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย และให้พ้นจากสมาชิกภาพในระยะเวลา 30 วัน

กองทุนหมู่บ้านจันทิคมใหม่มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ ดังนี้

1. ต้องเป็นหัวหน้าครัวเรือน และครัวเรือนละไม่เกิน 20,000 บาท
2. มีสมาชิกค้ำประกัน 2 คน
3. ต้องมีหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินค้ำประกัน
4. หลักความเป็นจริงและถูกต้องตามคำขอเงินกู้

สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้เงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอกู้จากคณะกรรมการกองทุน โดย ระบุวัตถุประสงค์ในการขอกู้เงินอย่างชัดเจน ลักษณะของโครงการจะต้องสามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาดและสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

5. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

รูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดลของสต๊ฟเฟิลบีม

สต๊ฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดหรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

สต๊ฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นการประเมินออกเป็น 4 ประเภท ซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมิน ว่า รูปแบบการประเมินแบบชีพพี (CIPP Model) ที่มาจากอักษรภาษาอังกฤษตัวแรกของประเด็นที่จะประเมิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหา และความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการขยาย เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

การตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมิน

1. การตัดสินใจเพื่อการวางแผน เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินการ

2. การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ เป็นการตัดสินใจเพื่อใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงานและขั้นตอนของการดำเนินการของโครงการ

3. การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากกระบวนการเพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4. การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ ล้มเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

6. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาให้กับบัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการการเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

แผนการดำเนินการ

1. ประชาสัมพันธ์โครงการและรับสมัครนักศึกษาเข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและประเมินโครงการ จำนวน 74,881 คน เพื่อเข้าการฝึกอบรมและปฏิบัติงาน ระยะเวลา 10 เดือน

2. จัดทำหลักสูตร “การศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ” โดยสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ร่วมกับบุคลากรจากกระทรวงศึกษาธิการ ได้แก่ สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล กรมอาชีวศึกษา และกรมการศึกษานอกโรงเรียน และทบวงมหาวิทยาลัย โดยมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคร่วมเตรียมการดังนี้

1) เป็นหลักสูตรเชิงสหวิทยาการและบูรณาการ เน้นการเรียนการสอนเชิงประเมินผลวิจัย

2) เป็นการศึกษาภาคทฤษฎี ร้อยละ 20 และปฏิบัติ ร้อยละ 80 โดยเน้นการปฏิบัติภาคสนาม เพื่อศึกษาหมู่บ้านและชุมชน และฝึกปฏิบัติการวิจัยในพื้นที่

3) จำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรรวมไม่น้อยกว่า 27 หน่วยกิต ประกอบด้วย

หมวดวิชาสัมพันธ์ จำนวน 6 หน่วยกิต และหมวดวิชาเฉพาะด้านจำนวน 21 หน่วยกิต โดยผู้รับทุนมีเอกสารตำราเรียนรู้ด้วยตนเอง และฝึกปฏิบัติจริง อาจารย์นิเทศก์ติดตามงานเดือนละ 4 ครั้ง 4 วัน

4) จัดทำคู่มือปฏิบัติงานของนักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษา และคู่มือคณาจารย์ทั้งการสอนภาคทฤษฎีและการนิเทศก์ภาคสนามในหมู่บ้านที่รับผิดชอบ 5 วัน มีอาจารย์สอนเสริมเดือนละ 2 วัน

3. จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการ คณะกรรมการดำเนินการในส่วนกลาง และคณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ประสานและดำเนินงานให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

4. นักศึกษาผู้รับทุนต้องรายงานผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการทำงานทุกราย 15 วัน รายเดือน และรายไตรมาส แก่คณาจารย์นิเทศก์ที่รับผิดชอบแต่ละพื้นที่ กองทุน และให้มีการประชุมสัมมนารอบไตรมาสระดับจังหวัดและระดับชาติ เพื่อนำปัญหามาปรับปรุงแก้ไข และรวบรวมเป็นรายงานตามนโยบายเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เมื่อสิ้นสุดโครงการ นักศึกษาผู้ได้รับทุนส่งรายงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นรายกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองและผลงานการวิจัยรายจังหวัด รายภาค และภาพรวมของนโยบาย เสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

การบริหารจัดการและการติดตามประเมินผล

1. ดัชนีวัดผลสำเร็จของโครงการ

- 1) จำนวนเงินกองทุน 1 ล้านบาทยังคงอยู่
- 2) จำนวนบัณฑิตที่ว่างงานมีรายได้
- 3) จำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรการศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการบริหารจัดการโครงการ

4) จำนวนการรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการวิจัยของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2. กลไกการติดตามประเมินผล

1) มีคณาจารย์ติดตามประเมินผลและส่งเสริมโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะๆ จากนักศึกษาที่ได้รับทุนทุกๆ 15 วัน และ 1 เดือน เพื่อรายงานความก้าวหน้า ผลลัพธ์ ปัญหาอุปสรรคของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2) มีการประชุมสัมมนา 3 เดือน ของคณะกรรมการส่วนกลาง และคณะกรรมการ

ระดับจังหวัด เพื่อนำปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงแก้ไข และเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

3. ผลประโยชน์ของโครงการ

1) บัณฑิตที่ว่างงาน จำนวน 74,881 คน จะได้รับเงินถึงร้อยละ 93.8 จากงบประมาณทั้งหมดของโครงการ เนื่องจากลักษณะของโครงการเป็นการให้ทุนฝึกอบรม มีการบริหารจัดการ มีการสัมมนาติดตามประเมินผลโครงการ ทุก 15 วัน 1 เดือน และ 3 เดือน ซึ่งจะทำให้มีการใช้จ่ายเงินนำไปสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจ และเชื่อมโยงไปสู่ภาคธุรกิจการค้า บริหาร และภาคประชาชน อันเป็นเศรษฐกิจรากฐานอย่างต่อเนื่องอื่นๆ อีกมาก

2) ผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการ คือ ผู้สำเร็จการฝึกอบรม ซึ่งได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรการจัดการและประเมินโครงการ โดยใช้ชุมชนเป็นห้องเรียน มีการเรียนรู้ ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ซึ่งเป็นประสบการณ์จริงนำไปใช้ในการทำงานต่อไป นอกจากนี้ยังมีโอกาสงานได้ง่ายขึ้น และมีโอกาสได้รับการจ้างงานจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติและ อบต. และสามารถนำประกาศนียบัตรไปใช้เป็นหน่วยกิตสมทบในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทได้

3) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผล และส่งเสริมการพัฒนานโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการสร้างเสริมกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. เอกสารหลักวิชาอื่นๆ

กระบวนการพรรณานิยมในการพัฒนา (AIC)

ความหมายของ AIC

APPRECIATION

- รับรู้
- เห็นคุณค่า
- เข้าใจ เห็นใจ
- ชื่นชม ยกย่อง

INFLUENCE

- ปฏิสัมพันธ์
- ส่งผลกระทบ

CONTROL

- จัดการ

- ควบคุมผู้การกระทำ

หลักการ AIC มีสาระสำคัญ ดังนี้

1) ในกระบวนการความสัมพันธ์ของคน กลุ่มคน และองค์กรในสังคมนั้นมี “สนามพลัง” อยู่ 3 ระดับที่ซับซ้อนกันอยู่ได้แก่

1. สนามพลัง “ควบคุม” ซึ่งเป็นสนามพลังที่ตัวเรา สามารถควบคุมจัดการได้ เนื่องจากเป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวเอง
2. สนามพลัง “กระทบ” เป็นการส่งพลังกระทบไปสู่ผู้อื่น โดยที่ “ผู้อื่น” จะไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของตัวเรา พร้อมกับสามารถส่งพลังกระทบให้แก่ตัวเราได้เช่นกัน
3. สนามพลัง “เข้าใจ” เป็นการทำตัวเราสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับองค์กรรวม ซึ่งยิ่งใหญ่กว่าตัวเรามากและตัวเราไม่สามารถ “ควบคุม” หรือแม้แต่ “กระทบ” ได้

2) สนามพลังทั้ง 3 ระดับ ที่ซับซ้อนกันและรวมกันเป็น “สนามพลัง AIC” มีศักยภาพที่เราสามารถนำมาใช้ให้เต็มทีมากขึ้นโดย

1. ดำเนินถึงลักษณะเด่นของสนามพลังแต่ละระดับ เพื่อที่จะสามารถหาวิธีการนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสม
2. ผสมผสานพลังทั้ง 3 ระดับ เข้าด้วยกันอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพภายใต้ระบบบริบท โครงสร้าง และสถานการณ์ต่างๆ
3. นำพลัง 3 ระดับ มาประยุกต์ใช้ในรูป “กระบวนการ” ซึ่งสามารถใช้ประโยชน์ในความพยายามที่จะวางแผน หรือพัฒนา หรือสร้างทีมงาน หรือสร้างความร่วมมือ หรือแก้ปัญหา หรือแก้ความขัดแย้ง เป็นต้น

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

1. รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ

1.1 รูปแบบการประเมิน

1) หลักการพื้นฐานของการประเมินเป็นการประเมินตามรายงานสภาพจริง หรือที่เรียกว่า “Authentic Evaluation”

2) การตัดสินคุณค่า ความเด่น ความด้อย ไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการประเมิน แต่อาจทำในเชิงชี้แนะสำหรับตัวบ่งชี้บางตัวเท่านั้น

3) การกำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินค่าของตัวบ่งชี้จะไม่กระทำไว้ล่วงหน้า แต่จะทำการเก็บข้อมูลก่อนสำหรับตัวบ่งชี้ทุกตัว แล้วจึงค่อยพิจารณาว่าควรกำหนดเกณฑ์ ตัดสินค่าสำหรับตัวบ่งชี้ใดบ้างแล้วจึงค่อยพิจารณาตัดสินตามเกณฑ์นั้น ส่วนตัวบ่งชี้ที่ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ก็เสนอผลโดยไม่มีการตัดสินค่า แต่เป็นการรายงานผลข้อมูลตามสภาพจริง

4) รูปแบบการประเมินเป็นการประเมินเชิงระบบซึ่งตรงกับ ชิพโมเดล (CIPP Model : Context - Input - Process - Product) แบบจำลองชิพโมเดล ระบุว่า จะประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้คือ

4.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Cotext Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่น คำว่า “บริบท” หมายถึง สภาพแวดล้อมซึ่งอยู่รอบๆ หน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง นั้น

4.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

4.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือหน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

4.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ แบบรายงานต่างๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

- 1) แบบรายงาน บร. 1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทกองทุนหมู่บ้าน)
- 2) แบบรายงาน บร. 2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 3) แบบรายงาน บร. 3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 4) แบบรายงาน บร. 4 (แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน)
- 5) แบบรายงาน บร. 5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 6) แบบรายงาน บร. 6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 7) แบบรายงาน บร. 7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
- 8) แบบรายงาน บร. 8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- 9) แบบรายงาน บร. 9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- 10) แบบรายงาน บร. 10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน)
- 11) แบบรายงาน บร. 11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี)
- 12) แบบรายงาน บร. 12 (แบบวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

2. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล

2.1 ตัวชี้วัด

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบการประเมินแบบ ชิพพ์โมเดล (CIPP Model)

ตัวชี้วัดในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ประกอบด้วย

2.1.1 ตัวชี้วัดหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ (หน่วยระบบ A) ได้แก่

- 1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- 4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

2.1.2 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินการของผู้รู้แต่ละราย (หน่วยระบบ B) ได้แก่

- 1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- 4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

2.2 แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ทำกรเก็บรวบรวมข้อมูลของกองทุนหมู่บ้าน นั้นได้มาจากคน เอกสาร วัตถุ หรือสถานการณ์ ที่สามารถให้ข้อมูลตามตัวชี้วัดที่กำหนด เพื่อใช้ตอบประเด็นคำถามให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้าน

1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) ได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์โดยตรงจากประชาชนในหมู่บ้าน จากการเข้าไปปฏิบัติงานในหมู่บ้าน

2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเลือกใช้แหล่งข้อมูล จากแหล่งข้อมูลที่มีการเก็บรวบรวมและสรุปผลไว้แล้ว เป็นข้อมูลมือสองได้แก่ กขช 2 ค จปฐ เอกสารบรรยายสรุปข้อมูลของหมู่บ้าน แผนที่หมู่บ้าน

ในการเลือกแหล่งข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการประเมิน ควรจะเลือกแหล่งข้อมูลที่ต้องการและมีความสอดคล้องกับโครงการ อันจะทำให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ มีความเชื่อมั่นสูง จะทำให้การนำผลการประเมินไปใช้เกิดประสิทธิภาพในการตัดสินใจลดต้นทุนค่า หรือนำไปเพื่อพิจารณาตัดสินใจดำเนินการต่อไปหรือยุติโครงการ

วิธีการเก็บข้อมูลในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน มีหลายวิธีที่จะนำมาใช้ให้เหมาะสมตามข้อมูลที่ต้องการ มีดังนี้

1) การสัมภาษณ์ (Interview) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการเผชิญหน้าระหว่างผู้ประเมินกับผู้ให้การประเมินที่เป็นรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพื่อสนทนากันในประเด็นที่ผู้ประเมินต้องการข้อมูล การสัมภาษณ์ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน ใช้ บร. ต่างๆ เป็นแบบบันทึกข้อมูลในการสัมภาษณ์ ซึ่งกำหนดหัวข้อและประเด็นต่างๆ ที่ต้องการสัมภาษณ์ไว้แล้ว ในการสัมภาษณ์ใช้วิธีการสัมภาษณ์ตามความเหมาะสมของข้อมูลที่ต้องการ

2) การจัดประชุมเวทีประชาคม ในการจัดเวทีประชาคมจะทำให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้โดยใช้เทคนิค AIC กระบวนการทรงคนใหม่ในการพัฒนา ข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลจริงที่ผู้เข้าร่วมประชุมมีประสบการณ์จริง ได้ทราบปัญหา ความต้องการ ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตของผู้เข้าร่วมประชุมที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชน ในการจัดเวทีประชาคมจะเชิญผู้เข้าร่วมประชุมตามข้อมูลที่ต้องการ เช่น ต้องการข้อมูลของผู้บริหารจัดการกองทุน เชิญคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และ ถ้าต้องการข้อมูลของผู้กู้ เชิญผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน อาจจะมีการแบ่งเป็นกลุ่มอาชีพต่างๆ เพื่อง่ายต่อการแลกเปลี่ยนข้อมูล และสามารถเก็บข้อมูลได้อย่างเป็นสัดส่วน

3) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย โดยที่ผู้ประเมินเข้าร่วมเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการเก็บข้อมูลโดยที่กลุ่มเป้าหมายรู้ว่าตนเองกำลังถูกเก็บรวบรวมข้อมูล การกระทำดังกล่าวจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน แต่ไม่สามารถฉบับบันทึกได้ทันที อาจจะทำให้ข้อมูลบางส่วนเกิดการสูญหาย

4) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย โดยไม่ให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว

วิธีสังเคราะห์ข้อมูล ในการสังเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาด้วยวิธีต่างๆ ผู้ศึกษาได้ นำข้อมูลในเรื่องเดียวกันมาประมวลเข้าด้วยกัน ถ้าพบว่า มีข้อแตกต่างที่ต้องทำการตรวจสอบกับแหล่งที่มาหรือแหล่งอื่นที่มีความเชื่อถือได้ จากนั้นจึงนำมาเรียบเรียงและขัดเกลาจนได้ประเด็นที่ชัดเจน

3. ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ต้องการศึกษา

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ

ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับคือ

3.1 บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น และตัวบ่งชี้อื่นๆ ในแบบรายงาน บร. 1

ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ หรือ ตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรความยากจนของประเทศ

2. นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรม และวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
3. ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
4. สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
5. ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
6. ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ
7. ราคาสินค้าต่ำสินค้าล้นตลาด

3.2 บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน / สภาพป่าและหนองน้ำ / สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน / อาชีพครั้งแรกของชาวบ้านที่อพยพมาอยู่ในหมู่บ้าน / การเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค / ชุมชนและตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน บร. 1

ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปรตามภายในท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน
2. สภาพปัจจุบัน มีตัวชี้วัด
3. ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน
4. ด้านวัฒนธรรม
5. ความสามัคคีของคนในชุมชน การแบ่งพรรคแบ่งฝ่ายของสมาชิกใน

หมู่บ้าน

4. ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบ คือ

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบบริหารจัดการแนะนำส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นไปตามกรอบความคิดทฤษฎีเชิงระบบ ซึ่งได้รายการตัวชี้วัด ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและการแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1. ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator) คือตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

- 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
- 2.3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
- 2.5 ผู้สมัครขอกู้
3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
 - 3.2 การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ
 - 3.3 การรับชำระหนี้
 - 3.4 การทำบัญชี
 - 3.5 การช่วยเหลือตลาด
4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ
 - 4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่ตัวแปร
 - 4.1.1 จำนวนผู้กู้
 - 4.1.2 ขอดเงินให้กู้
 - 4.1.3 ที่ตั้งดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านใหม่
 - 4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)
 - 4.2.1 จำนวนผู้ที่กู้ได้
 - 4.2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน
 - 4.2.3 การขยายกิจการของผู้กู้
 - 4.2.4 การเกิดกิจการใหม่ ๆ ในท้องถิ่น
 - 4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)
 - 4.3.1 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
 - 4.3.2 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
 - 4.3.3 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด
 - 4.3.4 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ
 - 4.3.5 ท้องถิ่นได้รับชื่อเสียง

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวดคือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A (ตามที่กล่าวมาแล้วในตอนที 3)

1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A (ตามที่กล่าวมาแล้วในบทที่ 3)

1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1.3.1 ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว

1.3.2 ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ

1.3.3 อาชีพหลักของผู้กู้

1.3.4 รายได้ของครอบครัว

1.3.5 ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

2.1 เงินที่กู้มาได้

2.2 เงินอื่นๆ

2.3 สถานที่และวัตถุดิบ

2.4 เทคนิควิธีทำงาน

2.5 กำลังงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

3.1 การทำกิจการถูกวิธี

3.2 การหาตลาดที่ดี

3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี

3.4 การทำบัญชี

3.5 การวิเคราะห์ประเมิน

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

4.1 ผลโดยตรง (Immediate Result) ได้แก่

4.1.1 รายได้เป็นเงิน

4.1.2 ผู้กู้ได้ผลผลิตเป็นสิ่งที่ของ

4.2 ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

4.2.1 ผู้กู้ได้ขยายกิจการ

4.2.2 ผู้กู้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

4.3 ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่

4.3.1 ผู้ที่มีการพึ่งตนเอง

4.3.2 ผู้ที่มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเอง

4.3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการโดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงกัน เช่น ปัจจุบันเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้ดูแลรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้นเงินที่ผู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดปัจจุบันเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบดำเนินกิจการของผู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจุบันเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองเดียวกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินที่ให้กู้ ก็จะส่งเป็นปัจจุบันเข้าของหน่วยระบบ B คือ เงินที่กู้มาได้ ถ้าเงินกู้ออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

5. ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา

หน่วยระบบผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม การประกอบอาชีพเลี้ยงโคนมจะประสบความสำเร็จได้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ สภาพแวดล้อม ด้านปัจจุบันเข้า วัตถุดิบ อาหาร ด้านกระบวนการ วิธีการเลี้ยง ด้านผลผลิต นำนม

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม ที่จะทำให้การประกอบการเลี้ยงโคนมประสบความสำเร็จ ประกอบไปด้วย

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1.1 ภาวะการขาดดุลการค้าระหว่างประเทศ

1.2 นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล

1.3 ความยากจนของประเทศ

1.4 นโยบาย 30 บาท รักษาทุกโรค

1.5 ราคาข้าวโพดอาหารสัตว์

2. ตัวชี้วัดปัจจุบันเข้าของผู้ประกอบอาชีพเลี้ยงโคนม ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

2.1 เงินกู้จากแหล่งเงินทุน

2.2 อาหารเลี้ยงโคนม

2.3 ยารักษาโรค

2.4 หมอโคนม

2.5 แรงงาน

2.6 ฟาร์ม

3. ตัวชี้วัดกระบวนการของผู้ประกอบการเลี้ยงโคนม ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

3.1 การดูแลโรงเรือน

3.2 การให้อาหาร

3.3 การดูแลโคนม

3.4 การควบคุมคุณภาพของน้ำนม

3.5 การรีดนม

3.6 การทำบัญชี

3.7 การหาตลาด

3.8 การขนส่ง

4. ตัวชี้วัดผลผลิตของผู้ประกอบการเลี้ยงโคนม ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

4.1 รายได้เป็นเงิน หรือกำไร

4.2 ความสำเร็จ ความพึงพอใจ

4.3 สังคมยอมรับ

4.4 วัตถุประสงค์ที่ได้มาจากการประกอบกิจการ

6. การแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปร

ในการแจกแจงตัวแปรได้แจกแจงตัวแปรออกตามวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้าน และแสดงลักษณะของค่าของตัวแปรไว้ด้วย เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลและเขียนสรุปผล

วัตถุประสงค์ประการที่ 1 เพื่อทราบว่ากองทุนหมู่บ้านจันทิกใหม่บรรลุตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

1.1 การเกิดกองทุนหมู่บ้าน

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

1. การมีกองทุนหมู่บ้าน

- มีกองทุนอยู่แล้วก็กองทุน
- เกือบติดกับกลุ่มองค์กรเครือข่ายอื่น ๆ ในหมู่บ้าน

2. การมีความเข้าใจเกี่ยวกับ

- มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน
- มีการให้ความรู้เรื่องกองทุนหมู่บ้าน

3. ทักษะคิดที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน

- มีความต้องการกองทุนหมู่บ้าน

- เห็นด้วยกับผลประโยชน์ที่ได้รับจากกองทุนหมู่บ้าน
- กองทุนหมู่บ้านช่วยพัฒนาหมู่บ้าน
- 4. แนวโน้มความเข้มแข็งและอยู่รอดของกองทุน
 - มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน
 - สมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือเป็นสมาชิก
 - ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ
- 5. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน
 - มีการสร้างงาน สร้างรายได้
 - มีสวัสดิภาพของสมาชิกกองทุน
- 6. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน
 - จำนวนสมาชิก
 - จำนวนเงินออมและเงินทุน
 - ยอดเงินคงเหลือของกองทุน 1 ล้านบาท

1.2 การมีระบบการบริหารกองทุน

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

1. คณะกรรมการบริหารกองทุน
 - มีคณะกรรมการกองทุน
 - จำนวนคณะกรรมการ
 - การคัดเลือกตามระเบียบกองทุน
2. ระเบียบการบริหารกองทุน
 - มีระเบียบบริหารกองทุน
 - ร่วมกันร่างระเบียบ
 - ชัดเจน เข้าใจง่าย
3. การดำเนินงานของคณะกรรมการบริหาร
 - มีการประชุมคณะกรรมการ
 - มีการรับสมาชิก
 - มีการรับฝากเงิน
 - มีการระดมทุนเงินฝาก
4. การตัดสินใจเงินกู้
 - มีระเบียบการกู้และขอกู้
 - มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย
 - จำนวนผู้กู้ที่ได้รับการพิจารณาเงินกู้
 - จำนวนผู้กู้ที่ไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้
 - จำนวนผู้กู้ที่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้
 - จำนวนผู้กู้ที่ไม่พอใจกับการพิจารณาเงินกู้
5. การจัดสรรผลประโยชน์
 - จำนวนยอดกองทุนสะสม

- จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ
 - สามารถตรวจสอบได้
 - เปิดเผยจำนวนเงินในบัญชีให้สมาชิกรับทราบ
ทั่วกัน
 - จำนวนผู้ที่ค้างการชำระ
 - ยอดเงินค้างชำระ
 - มีการติดตามเงินกู้
 - มีการติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 - จำนวนองค์ที่ให้ความช่วยเหลือ
6. การจัดทำบัญชี
7. การชำระเงินกู้
8. การประสานงาน
- 1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง
ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีความเข้าใจเรื่อง
เศรษฐกิจเพียงพอ	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจเพียงพอ - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจเพียงพอ - ช่วยส่งเสริมเรื่องเศรษฐกิจเพียงพอ
2. มีการปฏิบัติในเรื่อง
เศรษฐกิจเพียงพอ	- มีการนำหลักการเศรษฐกิจเพียงพอมาปฏิบัติในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน - มีการนำหลักการเศรษฐกิจเพียงพอมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพของผู้กู้
3. มีความเข้าใจใน
เรื่องการพึ่งตนเอง	- ได้รับความรู้เรื่องการพึ่งตนเอง - มีความเข้าใจเรื่องการพึ่งตนเอง - มีจิตสำนึกในเรื่องการพึ่งตนเอง
4. มีการปฏิบัติใน
เรื่องการพึ่งตนเอง	- มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน - มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ
5. มีความเข้าใจใน
เรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	- ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น - ช่วยส่งเสริมเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. การใช้ทรัพยากรท้องถิ่น
 - มีการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ในการดำรงชีวิต
 - มีการเรียนรู้ในการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด
7. การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน
 - การทำไร่นาสวนผสม
 - การเกษตรผสมผสาน
 - การปรับใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตร
8. การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน
 - การจักสาน
 - การช่าง
 - การแกะสลัก
9. การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน
 - หมอสมุนไพร
 - หมอยากลางบ้าน
 - หมอนวดแผนโบราณ
10. การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านด้าน
 - การบวชป่า
 - การสืบชะตาแม่น้ำ
 - การทำแนวปะการังเทียม
 - การอนุรักษ์ป่าชายเลน
 - การจัดการป่าต้นน้ำและป่าชุมชน
11. การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านด้าน
 - การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - ผู้นำในการจัดการกองทุนของชุมชน
 - ผู้นำในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการรักษาศาสนาของชุมชน
 - ผู้นำในการจัดตั้งระบบสวัสดิการบริการชุมชน
12. การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านด้าน
 - ภาษาและวรรณกรรม
 - การอนุรักษ์และสร้างผลงานด้านภาษา
 - การฟื้นฟูการเรียนรู้ภาษาถิ่นของท้องถิ่น
13. การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านด้าน
 - ปรัชญา ศาสนา และประเพณี
 - ความสามารถในการประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ปรัชญา และประเพณีให้เหมาะสมกับบริบททางเศรษฐกิจ
14. การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านด้าน
 - ความสามารถในการประดิษฐ์และปรุงแต่ง

โภชนาการ

อาหารและยาให้เหมาะสมกับความต้องการของร่างกาย ตลอดจนผลิตสินค้าส่งออกได้รับความนิยมแพร่หลาย

15. การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านด้าน
องค์กรชุมชน

- ศูนย์สารนิเทศการตลาด
- กลุ่มทอเสื่อ
- กลุ่มจักสาน

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตัวแปร

ลักษณะค่าของตัวแปร

1. การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกัน
ระดับของกองทุนโดยรวม

- มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจหลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของมิใช่เงินที่รัฐบาลให้ยืม
- สมาชิกของกองทุนมีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานว่าจะต้องช่วยกันรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้ มิใช่รอให้รัฐบาลจัดการ

2. ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้
แต่ละคน

- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการ ประกอบอาชีพโดยไม่กู้หนี้จากแหล่งที่ดอกเบี้ยแพง

3. ภูมิคุ้มกันทางความคิด

- ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน
- คิดที่จะพัฒนาอย่างเป็นระบบโดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง

4. ภูมิคุ้มกันในด้านการปฏิบัติ

- คิดที่จะพัฒนาโดยใช้การพึ่งตนเองและภูมิปัญญาท้องถิ่น
- การนำความคิดที่จะพัฒนาข้างตนมาปฏิบัติจริงไม่คิดเพียงอย่างเดียว
- การซึมซับหลักการอย่างชัดเจนแล้วนำมาปฏิบัติ

1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. ศักยภาพเดิมของบริบท มีมากน้อยเพียงใด	- สภาพของป่า - สภาพของดิน - สภาพของหนองน้ำ - จำนวนประชากร - อาชีพครั้งแรกของประชากร - ถนน - ไฟฟ้า - ประปา - คนกลุ่มแรกที่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้าน - ที่อยู่เดิมก่อนอพยพมา - เหตุที่ต้องอพยพมา
2. การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมามีศักยภาพในด้านต่าง ๆ	
2.1 ทุนด้านการเงิน	- จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน - จำนวนกลุ่มต่าง ๆ และจำนวนเงิน
2.2 ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพ	- จำนวนและลักษณะประชากร - การประกอบอาชีพ - สภาพของที่ดิน - สภาพการศึกษา - การไปศึกษาต่างถิ่น - สภาพเศรษฐกิจ - การไปขายแรงงานต่างถิ่น - รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านต่อปี
2.3 ทุนทางวัฒนธรรมประเพณี	- จำนวนวัด/มัสยิด-โบสถ์ - การใช้ภาษาพื้นบ้าน - มีโบราณสถาน/โบราณวัตถุ - มีแหล่งท่องเที่ยว - การทำบุญกลางบ้าน - งานบุญเลี้ยงเจ้าปู่บ้าน

2.4 ทูทางปัญญา

- จำนวนโรงเรียนในหมู่บ้าน
- จำนวนผู้จบการศึกษาในระดับต่าง ๆ
- จำนวนนักเรียนในระดับต่าง ๆ
- จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน
- จำนวนพระ/บาทหลวง
- การมีภาษาพื้นบ้าน

2.5 ภูมิปัญญาชาวบ้าน

- การเกษตรผสมผสาน
- การทำไร่นาสวนผสม
- การจักรสาน
- การแกะสลัก
- การตัดเย็บเสื้อผ้า
- การแพทย์แผนไทย

3. มีความเข้มแข็งในการทำกิจกรรมของผู้รู้

3.1 การเกษตร

- จำนวนผลผลิตทางการเกษตร
- จำนวนผู้ประกอบการอาชีพทางการเกษตร
- จำนวนเงินที่ใช้ลงทุนในแต่ละปี

3.2 ค้าขาย

- จำนวนร้านค้า
- ลักษณะของสินค้าที่ขาย

3.3 การบริการชุมชน

- จำนวนประเภทของงานบริการชุมชน
- จำนวนผู้ให้บริการชุมชนในแต่ละประเภท
- ความนิยมในการใช้บริการ

3.4 อุตสาหกรรมในครัวเรือน

- ลักษณะของอุตสาหกรรมครัวเรือน
- สภาพของตลาดรองรับ
- ความนิยมในตัวสินค้า

3.5 การสตรายจ่ายพัฒนาอาชีพ

- การหาปัจจัยการผลิตทางการเกษตร
- การหาวัสดุปัจจัยเพื่อการบริการ
- การหาปัจจัยการผลิตอุตสาหกรรม

3.6 การสร้างงาน

- การแปรรูปผลผลิตสินค้า
- การประยุกต์อุตสาหกรรมการผลิต

วัตถุประสงค์ประการที่ 2 การทราบว่ามีปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน 1.1 - 1.5 ข้างต้น

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินงานกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้เข้าร่วมจัดตั้งกองทุน - ใครมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนบ้าน
2. มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน	- จำนวนกองทุนเดิมในหมู่บ้าน - จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้าน
3. มีกลุ่มองค์กรอื่นในหมู่บ้าน	- จำนวนกลุ่มองค์กรอื่นในหมู่บ้าน - การเชื่อมโยงกันของกลุ่มองค์กรในหมู่บ้าน
4. หน่วยงานของรัฐ	- จำนวนหน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง - การประสานงานกับหน่วยงานของรัฐบาล
5. หน่วยงานของเอกชนที่เกี่ยวข้อง	- จำนวนหน่วยงานของเอกชนที่เกี่ยวข้อง - ลักษณะของงานที่เกี่ยวข้อง

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน
2. มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ที่ไม่พอใจในการตัดสินใจเงินกู้
3. ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน	- จำนวนผู้ที่ไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน
4. การแบ่งพรรคแบ่งพวก	- จำนวนผู้ที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้ - จำนวนผู้ที่ไม่ได้รับการอนุมัติเงินกู้

วัตถุประสงค์ประการที่ 3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีเครือข่ายขององค์กรย่อยภายในชุมชน	- มีองค์กรผู้ประกอบการอาชีพเดียวกัน - มีองค์กรผู้ประกอบการอาชีพเสริมกัน - มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันขององค์กรและ

- หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. มีองค์กรแหล่งความรู้ที่
เสริมการประกอบอาชีพ
และการดำเนินชีวิตในชุมชน
 - มีหน่วยองค์กรมาให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต
 - มีการจัดตั้งองค์กรแหล่งความรู้ในชุมชน
 3. มีองค์กรภายนอกชุมชนที่
เชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชน
 - มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
 - มีการจำหน่ายหนึ่งผลิตภัณฑ์ หนึ่งตำบลที่เชื่อมโยงกับตำบลอื่น ๆ

วัตถุประสงค์ประการที่ 4 การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีความสามัคคี	- ความสามัคคีของสมาชิกในชุมชนมีมากน้อยเพียงใด
2. ความซื่อสัตย์	- ความซื่อสัตย์ของสมาชิกในชุมชนมีมากน้อยเพียงใด
3. ยกย่องคนทำดี	- ชุมชนมีการยกย่องคนทำความดีมากน้อยเพียงใด
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	- สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากน้อยเพียงใด
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	- จำนวนครั้งในการมีโอกาสหาความรู้เพิ่มต่อปีของสมาชิกในชุมชน
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	- จำนวนครัวเรือนจากปีที่ผ่านมา
- จำนวนครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น หรือลดลง
7. ครัวเรือนในชุมชนมีความอบอุ่น	- จำนวนครัวเรือนจากปีที่ผ่านมา
- จำนวนครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น หรือลดลง
8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	- จำนวนกลุ่มองค์กรจากปีที่ผ่านมา
- จำนวนกลุ่มองค์กรที่เพิ่มขึ้น หรือลดลง
9. มีการประชุมรับฟัง
ความคิดเห็นของสมาชิก	- ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก
โดยการประชุมหรือเสวนามากน้อยเพียงใด
10. มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก
และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส	- จำนวนเด็ก สตรี และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสจากปีที่ผ่านมา

- จำนวนเด็ก สตรี และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่เพิ่มขึ้น หรือลดลง
- 11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม - ผู้นำชุมชนมีคุณธรรม ยุติธรรม หรือไม่
- 12. มีแผนงานชุมชน โดยสมาชิก - ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดยสมาชิกในชุมชนใช้หรือไม่

4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่นที่นักศึกษารับผิดชอบ

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีความสามัคคี	- การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน
2. ความซื่อสัตย์	- การประกอบอาชีพอย่างสุจริต
	- การกู้เงินและชำระคืนเงินต้นจากแหล่งเงินกู้ต่าง ๆ ทั้งในและนอกหมู่บ้าน
3. ขกย่องคนทำดี	- การให้ความเชื่อถือคนทำความดี
	- การยอมรับจากสังคม
4. มีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	- การเอื้ออาทร รักและห่วงใยซึ่งกันและกัน
5. การมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	- การมีการจัดอบรมเรื่องการประกอบอาชีพให้กับสมาชิกในหมู่บ้าน
	- การได้รับความรู้จากองค์กรต่างๆ ที่มาส่งเสริมและให้ความรู้
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	- อาชีพหลักของสมาชิกในหมู่บ้าน
	- รายได้ของสมาชิกในหมู่บ้าน
	- การพึ่งตนเองของสมาชิกในหมู่บ้าน
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น	- การอยู่ร่วมกันโดยพร้อมหน้าของสมาชิกในครอบครัว
	- การดูแลซึ่งกันและกันในครอบครัว
8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	- กลุ่มองค์กรในหมู่บ้าน
	- สมาชิกของกลุ่มองค์กรในหมู่บ้าน
9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	- การจัดประชุมในหมู่บ้าน
	- การยอมรับความคิดเห็นส่วนรวมของคนในหมู่บ้าน

10. มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส	- การดูแลช่วยเหลือเด็ก สตรี และกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรมและยุติธรรม	- ความเป็นผู้นำที่ดีของผู้นำในหมู่บ้าน
- คุณธรรมและความยุติธรรมของผู้นำ
12. มีแผนงานของชุมชนโดยสมาชิก	- การนำความคิดเห็นส่วนรวมของสมาชิกในหมู่บ้านมาปฏิบัติในเรื่องต่าง ๆ

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

1. ผลการประเมินบริบทของชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

บริบทระดับประเทศ จากรายงานประจำปี 2545 ของธนาคารกสิกรไทย ([http ;/www. Goto Ktb.com/pdf/Financial Statement/ KTB 2001 – Thai. Pdf](http://www.Goto Ktb.com/pdf/Financial Statement/ KTB 2001 – Thai. Pdf)) ได้กล่าวถึงสถานะต่างๆ ของประเทศไทย โดยสรุปดังนี้

1.1.1 ความยากจนของประเทศ (รายงานประจำปี 2544 ธนาคารกสิกรไทยอ้างแล้ว) ภาวะเศรษฐกิจที่ผ่านมายาวตัวเพียงเล็กน้อย มีผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรม และเกษตรกรรมทำให้ชะลอตัวทำให้การใช้จ่าย อุปโภค บริโภค ของประชาชน อ่อนตัวลง มาตรการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดเกิดดุลภาวะเงินเฟ้อ อยู่ในระดับต่ำ ธนาคารเร่งปรับกลยุทธ์ การดำเนินธุรกิจธนาคาร และปรับองค์ประกอบอย่างต่อเนื่อง เพื่อเร่งพัฒนานำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จมากขึ้น และนำเทคนิคการจัดการแบบใหม่มาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อสร้างความสำเร็จในทุกๆด้านต่อไป

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (2544 ธนาคารกสิกรไทย รายงานประจำปี) การบริหารสินเชื่อ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ได้สนับสนุนด้านการเงิน จากกองทุนเพื่อเริ่มลงทุน ในอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs Venture Capital Fund) หรือกองทุนรวม SMEs โดยมีบริษัทหลักทรัพย์ จัดการกองทุนรวมจำกัด เป็นผู้จัดการกองทุน ซึ่งจะช่วยเหลือเสริมสร้าง ความแข็งแกร่งทางการเงินและช่วยปรับปรุงอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to Equity Ratio) ของกลุ่มลูกค้า SMEs ของธนาคาร

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ (2544 ธนาคารกสิกรไทย รายงานประจำปี) จากการดำเนินงานตามวงการเงินของธนาคาร ปี 2543 และปี 2544 พบสาเหตุหลักที่ทำให้กำไรสุทธิลดลง เนื่องจากธนาคารตั้งค่าเพื่อการค้ำของทรัพย์สินรอการขาย ค่าใช้จ่ายในการถือครอง และค่าใช้จ่ายในการขายที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต ตลอดจนผลการขาดทุนจากการขายทรัพย์สิน รอการขายที่มีอยู่ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายธนาคาร ในการจัดการ ทรัพย์สินรอการขายด้วยความระมัดระวังยิ่งขึ้น และได้ตั้งค่านี้อัตราส่วนหนี้สินต่อทุนเพิ่ม เพื่อรองรับผลการขาดทุนทั้งหมดที่จะเกิดจากการขายลูกหนี้ธนาคารให้แก่บริษัทบริหารสินทรัพย์ไทย

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน (2544 ธนาคารกสิกรไทย รายงานประจำปี) จากสภาพเศรษฐกิจ ที่ถดถอยและของสินเชื่อในอัตราที่ลดลง ได้ส่งผลให้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่ง ต้องพยายามปรับตัว โดยหันมาให้ความสำคัญ กับกลุ่มลูกค้าผู้บริโภครายย่อยมากขึ้น เนื่องจาก เล็งเห็นว่าเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพในการเติบโต ธนาคารพาณิชย์หลายแห่ง ได้พยายามพัฒนาบริการ ทางการเงินรูปแบบใหม่ๆ เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า โดยมีการปรับเปลี่ยน รูปแบบการให้บริการ เพื่อสร้างประสิทธิภาพสูงสุดในการดำเนินธุรกิจของธนาคาร โดยดูจาก ความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้าใช้บริการ เพื่อการปรับปรุง รูปแบบการให้บริการให้ เหมาะสมกับความต้องการของกลุ่มลูกค้าต่อไป เพื่ออำนวยความสะดวก

1.1.5 ความเคียดแค้นและการเป็นหนี้สินของประชาชน ข้อมูลจากคนจนที่กู้เงินไปจาก ธนาคารประชาชนหรือธนาคารออมสิน จำนวน 341,000 ราย รวมเป็นเงิน 5,011 ล้านบาท ใน รอบ 1 ปี ที่ผ่านมา มีการเปิดเผยผลสรุปว่ามีคนจนที่ถึงเวลาแล้วยังไม่เอาเงินมาใช้หนี้เพียง 6,351 ราย หรือ 1.86 % ขณะที่วิกฤติเศรษฐกิจไทยที่ฟองสบู่แตก มีปัญหาจากบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ธุรกิจขนาดใหญ่ อันเป็นกลุ่มคนที่มีฐานะร่ำรวย และกลายเป็นหนี้ที่ไม่อาจชำระคืนได้จนกลายเป็นหนี้สินของประเทศ ข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นว่าคนยังรวยยังเรียนสูงยังมีโอกาสที่จะโกงมากกว่า คนที่เรียนน้อยและมีโอกาสในชีวิตไม่มากนักแค่การที่รัฐบาล ฯพณฯ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ถือโอกาสโฆษณาว่ารัฐบาลได้ช่วยเหลือคนจนแล้วน่าจะยังไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงนัก คนจนที่สามารถกู้เงินจากธนาคารออมสินได้นอกจากต้องฝากเงินในบัญชีแล้ว ยังต้องเสียดอกเบี้ยร้อยละ 12 ต่อปีอีก ซึ่งแปลตรงๆว่ากู้เงินไป 15,000 บาท เสียดอกเบี้ยให้ธนาคารอีก 1,800 บาท อัตรา ดอกเบี้ยที่เป็นค่าใช้จ่ายเงินเดือน โบนัสพนักงาน ค่าสำนักงาน ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าใช้จ่ายิปาละของ ธนาคาร โดยปกติอยู่ที่อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3 กรณีธนาคารออมสินอาจเพิ่มอัตราได้อีกเป็นค่าการ วิเคราะห์ความเป็นไปได้รายบุคคลก่อนให้กู้ และการติดตามเร่งรัดหนี้แบบถึงกันครัวซึ่งก็ไม่น่า เกินอีก 3% รวมแล้วดอกเบี้ยหน้าจะอยู่ที่ร้อยละ 6 ต่อปี แต่ที่ธนาคารนำกำไรมาเพื่อเอาไปหักลบ กลบหนี้ ที่ยังเก็บไม่ได้ก็ยังมีการเหลือเฟือ เรื่องนี้ธนาคารออมสินอาจถือโอกาสชี้แจงรายละเอียด ค่าใช้จ่ายและอัตราดอกเบี้ยเพื่อเรียนรู้ร่วมกันในสังคม ตัวเลขดอกเบี้ยก็พบว่า คนจนช่วยสร้าง ธนาคารและรัฐบาลมากกว่า ซึ่งก็เป็นเช่นคำกล่าวที่ว่า “คนจนทำให้คนรวยๆขึ้น” ดังที่มีคนจน เป็นคน คานหญา ขัดห้องส้วม ทำครัว เด็กเสิร์ฟ แคคส์ ฯลฯ ดังนั้นการที่รัฐบาลคุยโตว่าโครงการนี้สำเร็จจริง จึงเป็นแค่การเล่นกับตัวเลขเชิงปริมาณ ในเชิงคุณภาพคงต้องถามกันว่า ชีวิต

ของคนจน 3 แสนกว่าคน มีอะไรดีขึ้นบ้าง หรือกลับมากู้เงินเสียดอกเบี้ยร้อยละ 12 อีกรอบ
หนึ่งถือว่าประเทศไทยยังคงจนจริงหรือ (มติชนรายวัน วันเสาร์ที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2545 หน้า 6)

1.1.6 บรรยายภาพของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท หรือที่เรียกว่าความล้มเหลว

นายแพทย์ ประเวศ วะสี กล่าวว่า การพัฒนาในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา คือการทำลายฐาน
ล่างสังคมให้อ่อนแอ โดยสรุป คือการเอาของร่วมกันที่เป็นประโยชน์ของคนส่วนใหญ่มาเป็นเงิน
ของคนส่วนน้อย เช่น ทรัพยากรต่างๆ อันได้แก่ที่ดิน ป่าไม้ แหล่งน้ำ วิธีชีวิตร่วมกันของชุมชน
หรือวัฒนธรรม คุณค่าที่ผูกพันผู้คนไว้ด้วยกันเป็นชุมชน เช่น ความใกล้ชิด ความเอื้ออาทรต่อกัน
ความเชื่อคือไว้วางใจต่อกัน การเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นทุนทางสังคม
ทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมชุมชน ทำให้เกิดเศรษฐกิจเพียงพอสั่งซึ่งเชื่อมโยงเป็นบูรณาการของ
ชีวิต สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและจิตวิญญาณ

การพัฒนาที่ผ่านมาทำลายฐานเหล่านี้ลงทุกๆ ทางทั้งทางด้านสังคม คือชุมชน ฐานทาง
วัฒนธรรม ฐานทางสิ่งแวดล้อม และทรัพยากร ฐานทางเศรษฐกิจชุมชน และฐานทางคุณค่าหรือ
จิตวิญญาณ สิ่งก่อสร้างหรือสถาปัตยกรรมใดๆ ที่ฐานอ่อนแอย่อมพังทลายฉับไคสังคมก็เช่นเดียว
กัน เมื่อถูกทำลายให้ฐานอ่อนแอสังคมทั้งหมดย่อมทรุดตัวของสังคมไทย เนื่องจากการพัฒนาที่
เป็นการบ่อนทำลายฐานรากของสังคมให้อ่อนแอ

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ ด้วยระบบเศรษฐกิจทุนนิยม
เสรี ที่เรานำมาใช้ในการพัฒนาประเทศทำให้เราตกอยู่ในวังวนของระบบ ที่มีกลไกอะไรบาง
อย่างที่เรามองไม่เห็นแต่เราเดินตามกลไกเหล่านั้นอย่างไม่รู้ตัว ค่านิยมของไทยเราถูกละลายไป
นิยมของต่างประเทศ อาทิ : โทรศัพท์มือถือ สินค้ายี่ห้อดังต่างๆ เป็นต้น ดร.ณรงค์ โชควัฒนา
ได้ให้คำนิยามระบบเศรษฐกิจทุนนิยมว่าเป็นเศรษฐกิจที่อาศัย ความโลภ ความเห็นแก่ตัวของ
มนุษย์ เป็นแรงผลักดัน ทำให้คนกลุ่มหนึ่งเป็นพวกที่อยู่ในระบบ

- วัตถุนิยม ที่ต้องสะสมเงิน วัตถุ ใครมีเงินมากเป็นคนดีประสบความสำเร็จ
- ปัจเจกชนนิยม สอนให้คนเห็นแก่ตัว ไม่ช่วยเหลือสังคมไม่คิดถึงชุมชน ไม่คิดถึงคนอื่น
- บริโภคนิยม ใช้ของดีมีราคา ใช้เงินไปในทางอื้อลุ่มลุ่ม แลกลั่นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์
แล้วชื่นชมว่าเป็นสิ่งดี

จากสาเหตุที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจึงทำให้ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรม และสินค้าต่าง
ประเทศ เป็นที่นิยมขิงบุคคลกลุ่มดังกล่าว ที่เอารัดเอาเปรียบ บุคคลระดับ “รากหญ้า” มาบำรุง
ความสุขส่วนตัว (ณรงค์ โชควัฒนา, เทป คำบรรยาย - อ้างแล้ว)

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน จากแบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน บร. 1 ที่ตั้ง หมู่บ้านจันทิโกใหม่ หมู่ 19 ตำบล จันทิโก อำเภอ ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เริ่มก่อตั้ง 2543 หรือประมาณ 1 ปีมาแล้ว สภาพภูมิศาสตร์ ที่ราบหุบเขาติดเขื่อนลำตะคอง

ตารางที่ 1 แสดงคนกลุ่มแรกที่มาก่อตั้งหมู่บ้านจันทิโกใหม่

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
นายอดุลย์ เกกศิลา	ผู้ใหญ่บ้าน
นางสุภาพ เสริฐสูงเนิน	กรรมการหมู่บ้าน
นางน้อย อยู่เป็นสุข	กรรมการหมู่บ้าน
นางนุ้ม พิมเสน	กรรมการหมู่บ้าน
นายเลี่ยม เข็มเจริญ	กรรมการหมู่บ้าน
นายอรุณ สอนสุข	กรรมการหมู่บ้าน
นายพิมพ์ งามไธสง	กรรมการหมู่บ้าน
นายวิสันต์ เกิดจันทิโก	กรรมการหมู่บ้าน
นายพนรัตน์ เศษจันทิโก	กรรมการหมู่บ้าน

ที่มา : แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน บร. 1

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามลักษณะของประชากร

ลักษณะของประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	353 คน	50.35 %
- หญิง	348 คน	49.64 %
2. วัย		
1 ถึง 3 ปีเต็ม	36 คน	5.14 %
3 ปี 1 วัน ถึง 6 ปีเต็ม	22 คน	3.14 %
6 ปี 1 วัน ถึง 12 ปีเต็ม	45 คน	6.42 %
12 ปี 1 วัน ถึง 14 ปีเต็ม	39 คน	5.56 %
15 ปี 1 วัน ถึง 18 ปีเต็ม	75 คน	10.7 %
18 ปี 1 วัน ถึง 50 ปีเต็ม	351 คน	50.07 %

50 ปี 1 วัน ถึง 60 ปีเต็ม	68 คน	9.7 %
60 ปี 1 วันขึ้นไป	49 คน	6.99 %

ที่มา : แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน บร. 1

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนร้อยละของการประกอบอาชีพ

อาชีพ	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
รับราชการ	7	4.67 %
ค้าขาย	8	5.33 %
ทำสวน	10	6.67 %
ทำไร่	46	30.67 %
เลี้ยงโคนม	75	50 %
ประมง	4	2.67 %

ที่มา : แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน บร. 1

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนร้อยละของจำนวนครูและนักเรียน

ลักษณะประชากร	จำนวน/คน	ร้อยละ
ครู	17	2.43 %
นักเรียน	266	37.94 %
- อนุบาล 1	19	7.14 %
- อนุบาล 2	24	9.02 %
- ป. 1	22	8.27 %
- ป. 2	30	11.28 %
- ป. 3	30	11.28 %
- ป. 4	26	9.77 %
- ป. 5	25	9.4 %
- ป. 6	41	15.41 %
- ม. 1	26	9.77 %
- ม. 2	11	4.14 %
- ม. 3	12	4.51 %

ที่มา : แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน บร. 1

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนแหล่งน้ำในหมู่บ้าน

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้งาน
บ่อน้ำบาดาล	3	ใช้ได้ตลอดปี
สระน้ำ	2	ใช้ได้ตลอดปี
เขื่อนกั้นน้ำ	1	ใช้ได้ตลอดปี

ที่มา : แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน บร. 1

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจ

ตารางที่ 6 แสดงพื้นที่ทำการเกษตร

ลักษณะของพื้นที่	จำนวน/ไร่
พื้นที่ทำการเกษตร	6000
ปลูกข้าวโพด	2000

ที่มา : แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน บร. 1

ตารางที่ 7 แสดงผลผลิตทางการเกษตรของทั้งหมู่บ้าน/ปี

อาชีพ	ผลผลิต บาท/ปี
ผลไม้ มะม่วง	90,000
ข้าวโพด	6,400,000
โคขุน	6,750,000

ที่มา : แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน บร. 1

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนวัดในหมู่บ้าน

วัดในหมู่บ้าน
1. วัดจันทิโกใหม่
2. วัดหนองกระทุ่ม

ที่มา : แบบเก็บข้อมูลชุมชนหมู่บ้าน บร. 1

2. ผลการประเมินโครงการโดยรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยภาพรวมมีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ตารางที่ 9 แสดงความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของประชาชนในหมู่บ้าน

ระดับความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ
มาก	35	46.66 %
ปานกลาง	30	40 %
น้อย	10	13.33 %

ที่มา : แบบรายงานความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บร. 3 ,

2) เงิน 1 ล้านบาท ชาวบ้านในหมู่บ้านจันทิโกใหม่มีความเข้าใจว่าเป็นเงินที่ทางรัฐบาลให้ผ่านมาทางหมู่บ้าน ให้ตัวแทนหรือคณะกรรมการของกองทุนหมู่บ้านดูแลและบริหารกองทุน โดยประชาชนในหมู่บ้านจะต้องสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเสียก่อน จึงจะมีโอกาสหรือมีสิทธิในการขอกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน โดยจะต้องเสนอโครงการขอกู้ยืมเงินและได้รับการอนุมัติ จึงจะมีสิทธิกู้ยืมเงิน คร่าวเรือนละไม่เกิน 20,000 บาท โดยมีดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 1 บาท ต่อเดือน ปัจจุบันมีสมาชิกกู้เงินกองทุนหมู่บ้านจำนวน 44 ราย เป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 845,000 บาท

3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจันทิโกใหม่มีจำนวน 15 คน

ตารางที่ 10 แสดงรายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ชื่อ – สกุล	ตำแหน่ง
1. นางสุภาพ เสริฐสูงเนิน	ประธาน
2. นายศักดิ์ นาคเงินทอง	รองประธาน
3. นายคามินทร์ คชเสนีย์	เลขานุการ
4. นางนุ้ม พิมเสน	เหรัญญิก
5. นายน้อย อยู่เป็นสุข	สินเชื่อ
6. นายชม แฉวพุดทรา	สินเชื่อ

7. นางจิราพร จุงสูงเนิน	ตรวจสอบ
8. นายชัยพร เป้นสูงเนิน	ตรวจสอบ
9. นายเลียม เข็มเจริญ	เร่งรัดหนี้สิน
10. นางประทุม เศษจันทิก	เร่งรัดหนี้สิน
11. นางอาชีพร สุขสูงเนิน	เร่งรัดหนี้สิน
12. นางอำพร หมวกสันเทียะ	การตลาด
13. นายวิสันต์ เกิดจันทิก	การตลาด
14. นายจรูญ ырสุข	ส่งเสริมอาชีพ
15. นางสุปราณี เชื้อสูงเนิน	ประชาสัมพันธ์

ที่มา : แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน บร. 1

4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน ยังไม่มีการชำระ

5) ผู้สมัครขอกู้

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนสมาชิกที่ขอกู้ และได้รับการอนุมัติ

ลักษณะของสมาชิก	จำนวน	ร้อยละ
สมาชิกที่ขอกู้	51	70.83 %
สมาชิกที่ได้รับการอนุมัติ	44	61.11 %

ที่มา : แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน บร. 4

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านจันทิกใหม่ จากบันทึกการประชุมเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ครั้งที่ 1/2544 วันที่ 2 กรกฎาคม 2544 ณ. สถานีอนามัย ต. จันทิกใหม่ หมู่ที่ 19 นายจรูญ ไกรลาศ พัฒนาการ เป็นประธานในที่ประชุม ในการคัดเลือกผู้กู้ จะต้องเป็นบุคคลที่น่าเชื่อถือ ไม่มีประวัติการกระทำผิดกฎหมาย เป็นคนที่ขยันทำมาหากินไม่ติดการพนัน เป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน ไม่มีหนี้สินค้างชำระกับกองทุนอื่น มีทะเบียนบ้านอยู่ในหมู่บ้านจันทิกใหม่

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน การทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านได้ทำบัญชีจำแนกเป็นผู้กู้แต่ละราย จำนวนเงินกู้ของผู้กู้แต่ละราย ได้แสดงบัญชีให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านตรวจสอบอย่างเปิดเผย

เลขที่บัญชี 1 ล้านบาท	06 – 4303 – 20 – 082145 – 0	4/6/45	157,715.31 บาท
เลขที่บัญชีเงินออมทรัพย์	06 – 4303 – 20 – 079657 – 8	4/6/45	66,820.43 บาท
เลขที่บัญชีเงินสัจจะ	06 – 4303 – 20 – 082144 – 1	4/6/45	8,397.75 บาท

ตารางที่ 12 แสดงบัญชีจำนวนเงินกู้ของผู้กู้แต่ละราย

ชื่อ - สกุล	บ้านเลขที่	อาชีพ	จำนวนเงินกู้/บาท
1. นางสาวเนา เป็นสูงเนิน	411	เลี้ยงโคนม	20,000
2. นายประสงค์ พลจันทิก	100	เลี้ยงโคนม	20,000
3. นางร้อยกรอง ชาญกระโทก	93/1	เลี้ยงโคนม	20,000
4. นายวิสูตร กาญจนวงษ์	100/1	เลี้ยงโคนม	20,000
5. นายประยงค์ ฌรงค์	404	ค้าขาย	20,000
6. นางยุภาวดี แดงขุนทด	121	เลี้ยงไก่	5,000
7. น.ส.หงส์ฟ้า โหรัมย์	120	เลี้ยงโคนม	20,000
8. นายนิติพงษ์ หอมกลิ่น	406	เลี้ยงโคนม	20,000
9. นางอาชีพ สุขสูงเนิน	429	ค้าขาย	10,000
10. นายประศักดิ์ พลจันทิก	101	เลี้ยงวัวนม	20,000
11. นางอำพร หมวกสันเทียะ	409	ค้าขาย	20,000
12. นางประทุม เศษจันทิก	392	เลี้ยงโคนม	20,000
13. นางประคอง คชเสนีย์	93	เลี้ยงโคนม	20,000
14. นายเจริญ กิจจันทิก	126/1	เลี้ยงโคนม	20,000
15. น.ส.รุ่งอรุณ ผดุงวิเชียร	80/1	เลี้ยงโคนม	20,000
16. นางสุริพร แสงศิริเขต	401	ค้าขาย	20,000
17. นายบุญลือ กุดกลาง	273	ปลูกผัก	20,000
18. นางสาววย โภบโคกกรวด	289	เลี้ยงโคนม	20,000
19. นางดวง โหรัมย์	106	เลี้ยงโคนม	20,000
20. น.ส.สายชล เกิดจันทิก	430	ช่างเคาะฟันสี	20,000
21. นางสุปราณี เชื้อสูงเนิน	77	เลี้ยงโคนม	20,000
22. นางมลิทร สารสุข	113/1	ปลูกผัก	10,000
23. นางรัญจวน ดันสูงเนิน	147	เลี้ยงโคนม	20,000
24. นางสาววอ เรือนมา	83	เลี้ยงวัวเนื้อ	20,000
25. น.ส.พิสมัย เศษจันทิก	391	เลี้ยงโคนม	20,000
26. นายวิลาศ เหลืองจันทิก	78	เลี้ยงโคนม	20,000
27. นางวิเชียร วีรชาติ	117	เลี้ยงโคนม	20,000
28. นายชนต์ แดงขุนทด	376	เลี้ยงโคนม	20,000

29. นายอรุณ ทรสุข	286	เลี้ยงโคนม	20,000
30. นายหม่อง ชิดโคกสูง	367	ค้าขาย	20,000
31. นายชด เกิดจันทิก	48	ปลูกผัก	20,000
32. นายชอดศักดิ์ นาคเงินทอง	83	เลี้ยงโคนม	20,000
33. นายจันดา เสรบูรณ์	89/1	เลี้ยงโคนม	20,000
34. นายคำมวไลจันทิก	232	เลี้ยงโคนม	20,000
35. นายอุดม โภกโลกกรวด	288	เลี้ยงโคนม	20,000
36. นางสุภาพ นานนท์	108	เลี้ยงโคนม	20,000
37. นางรำพึง หงินสูงเนิน	108	เลี้ยงโคนม	20,000
38. นางสาวกร เพยกลาง	11/1	เลี้ยงโคนม	20,000
39. นางกฤษณา กองทุ่งมน	21	เลี้ยงโคนม	20,000
40. นางกนกวรรณ ศรีมงคล	395	เลี้ยงโคนม	20,000
41. นายอำนาจ กิจจันทิก	81	เลี้ยงโคนม	20,000
42. นายสุชาติชาย หล้าแสง	61	เลี้ยงโคนม	20,000
43. นางสาวร รัตนกาญจน์		เลี้ยงโคนม	20,000
44. นางไสว คำเหลือ	115	เลี้ยงโคนม	20,000

ที่มา : เอกสารบัญชีกองทุนหมู่บ้านจันทิกใหม่

3) การแนะนำวิธีการทำธุรกิจ ในการประกอบธุรกิจส่วนมากในหมู่บ้านประกอบธุรกิจเลี้ยงโคนม ได้รับการส่งเสริมอาชีพจากศูนย์เลี้ยงวัวนม ในการดำเนินธุรกิจและประกอบการ นอกจากนี้ยังได้มีการจัดประชุมผู้เลี้ยง ศึกษาปัญหาแลกเปลี่ยนความรู้ในการประกอบกิจการเลี้ยงวัวนม

4) การรับชำระหนี้ของกองทุน มีเอกสารในการชำระหนี้ตามระเบียบของกองทุน และมีการติดตามเร่งรัดหนี้สิน ยังไม่มีการชำระหนี้กองทุน

5) การช่วยเหลือตลาด มีการช่วยเหลือตลาดในการส่งน้ำนม และขายโคนม

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

ผลโดยตรง

- 1) จำนวนผู้กู้ ผู้กู้ของกองทุนหมู่บ้านจันทิโกใหม่มีจำนวน 44 ราย

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนผู้กู้และอาชีพ

อาชีพ	จำนวนผู้กู้	ร้อยละ
ปลูกพืช	3	6.82 %
เลี้ยงสัตว์	35	79.55 %
ค้าขาย	5	7.36 %
ช่าง	1	2.27 %

ที่มา : แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน บร. 4

- 2) ยอดเงินที่ให้ผู้กู้ ผู้กู้แต่ละรายกู้เงินได้ไม่เกินครัวเรือนละ 20,000 บาท

ตารางที่ 14 แสดงยอดเงินที่ให้ผู้กู้

จำนวนผู้กู้	ยอดเงินที่ให้ผู้กู้/บาท
44	845,000

ที่มา : แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน บร. 4

- 3) ที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้าน สร้างที่ทำการกองทุนหมู่บ้านใหม่

ผลกระทบโดยตรง

- 1) จำนวนผู้กู้ที่กู้ได้

ตารางที่ 15 แสดงร้อยละของจำนวนผู้กู้ที่กู้ได้

จำนวนสมาชิก	จำนวนผู้กู้ที่กู้ได้	ร้อยละ
72	44	61.11 %

ที่มา : แบบรายงานการปฏิบัติงานรายเดือน บร. 4

- 2) ยอดเงินสะสมของหมู่บ้าน จากบัญชีออมทรัพย์ เลขที่บัญชี 06-4303-20-079657-8

เมื่อวันที่ 4/6/45 ยอดเงินคงเหลือ 66,280.43 บาท

3) การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น ช่างเคาะพ่นสี น.ส. สายชล เกิดจันทิก
ตารางที่ 16 แสดงรายการซื้อเครื่องมือเปิดกิจการใหม่

เครื่องมือ	ราคา/บาท
ปั๊มลม	6,500
ตัวลมออกซิเจน	2,500
หน้ากากพ่นสี	1,100
ทุนหมุนเวียน	9,900

ที่มา : แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

ผลกระทบโดยอ้อม

1) กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง กองทุนหมู่บ้านจันทิกใหม่ยังต้องติดตามดูผลการดำเนินงานต่อไป เนื่องจากยังไม่ครบตามกำหนดการกู้ยืมเงิน ทำให้ยังไม่ทราบว่าจะออกมาเป็นอย่างไร ในการชำระเงินคืน คาดว่าจะได้รับความร่วมมือจากสมาชิก

2) ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้

ตารางที่ 17 แสดงกลุ่มองค์กรเครือข่ายที่เชื่อมกับกองทุนหมู่บ้าน

ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก	วันที่จัดตั้ง
1. กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม	5	20 ก.พ. 44
2. กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	67	14 มิ.ย. 45
3. กองทุนพัฒนาสตรี		

ที่มา : แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กทบ. 2

3) ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด มีศูนย์รับน้ำมันในหมู่บ้าน

4) ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันด้านเศรษฐกิจ มีการรวมกลุ่ม กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม

5) ชื่อเสียงของชุมชน หากผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านประสบความสำเร็จ ชุมชนหมู่บ้านจันทิกใหม่ได้รับชื่อเสียง ทำให้เกิดความเชื่อมั่น การจะปล่อยเงินกู้ให้สมาชิกกู้ก็ไม่ใช่เรื่องยาก

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้ดูแลราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลและครอบครัว มีความรู้ในการประกอบกิจการอยู่แล้ว
- 2) ทรัพย์สินของผู้ดูแลและเครือญาติ บ้าน รถ ที่ดิน ฟาร์ม

3) อาชีพหลักของผู้กู้

ตารางที่ 18 แสดงร้อยละของอาชีพหลักของผู้กู้

อาชีพหลัก	จำนวน/ครอบครัว	ร้อยละ
เกษตรกร	22	50 %
ประมง	2	4.55 %
ค้าขาย	3	6.82 %
รับจ้าง	17	38.64 %

ที่มา : แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

4) รายได้ของครอบครัว

ตารางที่ 19 แสดงร้อยละของรายได้ของครอบครัวผู้กู้

รายได้ (บาท/เดือน)	จำนวน/ครอบครัว	ร้อยละ
3,000 – 5,000	28	63.64 %
5,000 ขึ้นไป – 10,000	13	29.55 %
10,000 ขึ้นไป – 20,000	3	6.82 %

ที่มา : แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

5) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

ตารางที่ 20 แสดงร้อยละของประสบการณ์ในการดำเนินกิจการของผู้กู้

ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ	จำนวนผู้กู้	ร้อยละ
มีประสบการณ์มาก่อน	32	72.73 %
เริ่มดำเนินกิจการเป็นครั้งแรก	12	27.27 %

ที่มา : แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) เงินที่กู้มาได้

ตารางที่ 21 แสดงร้อยละของจำนวนเงินที่กู้มาได้

จำนวนเงิน/บาท	จำนวนผู้กู้	ร้อยละ
5,000	1	2.27 %
10,000	2	4.55 %
20,000	41	93.18 %

ที่มา : แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

2) เงินอื่น ๆ เช่นเงินของผู้ประกอบกิจการเอง เงินจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่สนับสนุน

3) สถานที่และวัตถุดิบ วัตถุดิบที่ใช้เลี้ยงวัวนมสามารถหาได้ภายในท้องถิ่น หญ้า ฟาง อาหาร สถานที่ใช้ที่บ้านทำคอก ฟาร์มเลี้ยง

4) เทคนิควิธีการ มีการศึกษาวิธีการดำเนินธุรกิจ

5) กำลังงาน ใช้แรงงานภายในครอบครัว

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำธุรกิจถูกวิธี ชาวบ้านจันทิกรใหม่มีความคุ้นเคยกับการประกอบธุรกิจเลี้ยงโคนมมานานแล้ว ทำการดูแลบริหารจัดการธุรกิจเป็นไปได้อย่าง เนื่องจากมีความชำนาญ และเข้าใจหลักการ ปัญหา ในการเลี้ยงวัวนมเป็นอย่างดี ทำให้การดำเนินธุรกิจเลี้ยงวัวเป็นไปอย่างราบรื่น

2) การหาตลาดที่ดี การหาตลาดรับน้ำนม ในหมู่บ้านจันทิกรใหม่มีศูนย์รับน้ำนมในหมู่บ้าน

3) การหาวัตถุดิบที่ดี มีการคัดเลือกวัตถุดิบในการเลี้ยงวัวนม สูตรอาหาร ฟาง หญ้า น้ำ เพื่อให้ได้น้ำนมเต็มที่

4) การทำบัญชี มีการทำบัญชีค่าใช้จ่ายในการประกอบธุรกิจ เพื่อที่จะสามารถประเมินค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และสามารถประเมินผลการดำเนินงานของหมู่บ้านได้

5) การวิเคราะห์ประเมิน มีการวิเคราะห์ประเมินผลการดำเนินงาน เพื่อที่จะสามารถสรุปผลการดำเนินงาน และวางแผนการดำเนินงานต่อไป และยังเป็นการลดความเสี่ยงในการประกอบกิจการ

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

ผลผลิตโดยตรง ได้แก่

1) รายได้เป็นเงิน เงินที่ได้จากการประกอบธุรกิจ กำไร

2) ผู้กูได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ ได้ผลเป็น ฟาร์มใหม่ รถใหม่

ผลกระทบโดยตรง ได้แก่

1) ผู้กูได้ขยายกิจการ เกิดการขยายกิจการในการประกอบธุรกิจ เช่นซื้อของเข้าร้าน ต่อเติมร้าน สร้างคอกเลี้ยงสัตว์ใหม่ ซื้อโคนมเพิ่ม

2) ผู้กูได้ได้ทำกิจการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้กูที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ ได้ศึกษาข้อมูลในการประกอบอาชีพของตน และหาแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนาอาชีพของตนต่อไป

ผลกระทบทางอ้อม ได้แก่

1) ผู้ที่มีการพึ่งตนเอง

ตารางที่ 22 แสดงสมาชิกในชุมชนที่สามารถหาเลี้ยงตนเองได้

การพึ่งตนเอง	จำนวนครอบครัว	ร้อยละ
สมาชิกสามารถหาเลี้ยงครอบครัวได้	150	100 %

ที่มา : แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

2) ผู้ที่มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งในกิจการของตนเอง ผู้ดูแลรายในหมู่บ้านมีการที่มั่นคง สามารถขยายกิจการได้ต่อไป หาเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาช่วยในการผลิต มีการวางแผนที่ดี ทำให้การดำเนินกิจการประสบความสำเร็จ และทำให้ผู้ที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

3) การกลับคืนถิ่นของประชาชน เมื่อการอยู่ที่บ้านมีงาน มีกิจการที่มั่นคง สามารถหาเลี้ยงชีพได้ และมีเงินเหลือพอใช้ในค้ำอื่น ๆ สมาชิกในชุมชนก็ไม่ต้องจากบ้านไปหางานทำที่อื่น หรือสมาชิกในชุมชนกลับมาทำงานที่บ้านเกิด

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้

จากการประมวลเทคนิควิธีการทำธุรกิจของผู้อาชีพ เลี้ยงโคนม

3.1 ปัจจัยนำเข้าที่ดีของผู้ประกอบการอาชีพเลี้ยงโคนม ได้แก่

1) เงินกู้จากแหล่งเงินทุน การกู้เงินจากแหล่งเงินทุน ไม่ว่าจะเป็นกองทุนหมู่บ้าน หรือแหล่งเงินทุนต่าง ๆ จะต้องคิดถึงระยะเวลาการชำระเงินต้น แล้วนำมาวางแผนในการประกอบกิจการเลี้ยงโคนม หาหนทางเพื่อที่จะสามารถชำระเงินต้นตามกำหนดได้ และมีกำไรในการประกอบธุรกิจ เช่น อาจจะซื้อวัวสาวมาเลี้ยงเมื่อครบกำหนดชำระเงินต้นก็ขายเก็งกำไร

2) อาหารเลี้ยงโคนม ศึกษาส่วนประกอบผลิตเอง สูตรอาหารส่วนประกอบบางอย่างทดแทนกันได้ก็ใช้ทดแทน ส่วนประกอบบางตัวมีราคาแพงลดมันลงใช้ส่วนประกอบอื่นทดแทน คำนึงถึงส่วนประกอบ ความคุ้มทุน เป็นการลดต้นทุน

3) ข้าราชการโรค ใช้จ่ายให้โคผลดี และมีประสิทธิภาพมากที่สุด แพงก็ยอม

4) หมอรักษาโคนม หากเกิดอาการผิดปกติตามหมอทันที

5) แรงงาน มีความรู้ความชำนาญ

6) ฟาร์ม ดูแลวางแผนจัดการให้ดี มีแผนสำรองอยู่เสมอหากผิดพลาด

3.2 กระบวนการที่ดีของผู้ประกอบการเลี้ยงโคนม ได้แก่

1) การดูแลโรงเรือน จะต้องทำให้โรงเรือนปลอดเชื้อ สะอาด อากาศถ่ายเท จะทำโคนมที่เลี้ยงมีสุขภาพดี

2) การให้อาหาร จะต้องคำนึงถึงอายุ น้ำหนัก ใช้สูตรอาหารให้เหมาะสม จากการที่ได้ศึกษาและได้ทำการทดลองเปรียบเทียบสูตรอาหาร สูตรอาหารที่ใช้จะไม่ตายตัวแล้วแต่สภาพของโคนม

3) การดูแลโคนม สังเกตลักษณะ อาการ ความผิดปกติ ทำประวัติ หากพบความผิดปกติ ต้องสามารถตรวจประวัติ การให้อาหาร สูตรอาหาร การให้ยา ทำการตรวจรักษาตามข้อมูลที่มีอยู่ จะทำให้สามารถดูแลได้ทั่วถึงหากมีจำนวนโคนมมาก ๆ

4) การควบคุมคุณภาพน้ำนม จะต้องมีการตรวจสอบอยู่เสมอ มีความซื่อสัตย์ ไม่ผสมน้ำ

5) การรีดนม จะต้องทำความสะอาดเต้านมให้ดี ปลอกเชื้อ ดูอาการว่าเต้านมอักเสบหรือไม่ ดูแลทำความสะอาดเต้านมทั้งก่อนรีดและหลังรีด

6) การทำบัญชี จะต้องทำอย่างละเอียด เก็บข้อมูลทุกค่าใช้จ่าย จะได้นำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาศักยภาพในการผลิต

7) การหาตลาด มีตลาดที่แน่นอนเชื่อถือได้ มีการต่อรองราคาน้ำนม

8) การขนส่ง จะต้องดูแลมิให้ผลผลิตเสียหาย และสามารถส่งน้ำนมทันเวลา มิฉะนั้นนมจะเสีย

3.3 ผลผลิตที่ดีของผู้ประกอบการเลี้ยงโคนม ได้แก่

- 1) ได้น้ำนมที่มีคุณภาพ
- 2) รายได้เป็นเงินหรือกำไร รายได้ในการประกอบธุรกิจนี้ดีพอสมควร
- 3) ความสำเร็จ เกิดความพึงพอใจ มั่นใจว่ามาถูกทางในการหาเลี้ยงชีพ
- 4) สังคมยอมรับ ได้รับความนับถือจากคนที่รู้จัก
- 5) วัตถุที่ได้จากการประกอบกิจการ เครื่องมือใหม่ เครื่องรีดนม

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนแห่งชาติทั้ง 5 ข้อ

4.1.1 การเกิดกองทุน พบว่า กองทุนหมู่บ้านจันทิกใหม่ได้เกิดขึ้นตามนโยบายของรัฐบาล โดยในการจัดตั้งได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยเฉพาะได้รับความร่วมมือจากประชาชนในหมู่บ้าน และผู้นำชุมชน รวมทั้งได้รับการสนับสนุนและให้ความช่วยเหลือจาก ปลัดอำเภอ พัฒนาการ นายอำเภอ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ทำให้กองทุนหมู่บ้านจันทิกใหม่ได้ก่อตั้งขึ้น ด้วยความหวังว่าจะเป็นที่พักของประชาชน เป็นแหล่งเงินทุน พัฒนาอาชีพ สร้างงาน ทำให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

4.1.2 ระบบบริหารกองทุน พบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจันทิกใหม่มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน มีความรับผิดชอบทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมี

ประสิทธิภาพ การบริหารจัดการกองทุนในช่วงแรกอาจจะติดขัดบ้าง เนื่องจากยังใหม่ในการบริหารกองทุนต้องศึกษางานไปเรื่อยๆ เมื่อทุกอย่างลงตัวการบริหารจัดการกองทุนก็จะง่ายขึ้น คณะกรรมการมีความเข้าใจระเบียบกองทุน การบริหารงานก็เป็นไปได้อย่างถูกต้อง เสร็จสิ้นตามระยะเวลาที่กำหนด โดยรวมการบริหารจัดการกองทุนราบรื่นติดขัดบ้างเล็กน้อย แต่ก็สามารถดำเนินกิจการได้ถูกต้องตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านจันทิโกใหม่มีการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเองในด้านต่าง ๆ การหาเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น การใช้เครื่องรีดนมเพิ่มประสิทธิภาพในการรีดนม โดยเฉพาะหากมีโคนมจำนวนมาก หรือการนำเอาภูมิปัญญาชาวบ้านมาประยุกต์ใช้ในการประกอบธุรกิจ ลดต้นทุน พัฒนาผลผลิต เช่น การผลิตอาหารสัตว์ โดยใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น สมาชิกในหมู่บ้านมีจิตสำนึกที่จะพึ่งตนเอง โดยต้องการที่จะสร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพ มีเศรษฐกิจดีขึ้นมั่นคง มีความสามัคคีภายในชุมชน สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

4.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่า สมาชิกในหมู่บ้านจันทิโกใหม่ส่วนมากประกอบอาชีพเลี้ยงวัวนม ซึ่งเป็นอาชีพที่มีความมั่นคง และมีตลาดรองรับ หากมีการส่งเสริมเทคนิควิธีการใหม่ๆ ที่จะทำให้การประกอบธุรกิจเลี้ยงโคนมประสบความสำเร็จ ผลผลิตที่ได้เป็นที่ต้องการของตลาด ทั้งปริมาณ และคุณภาพ จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจให้กับสมาชิกในหมู่บ้านจันทิโกใหม่

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง สมาชิกในชุมชนหมู่บ้านจันทิโกใหม่มีศักยภาพที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง โดยมีการประชุมร่วมกัน วางแผนแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ค้นหาทางออกที่ดีที่สุดที่จะทำให้ทุกฝ่ายพอใจ มีกลุ่มองค์กรต่างๆ ในหมู่บ้านที่มีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายให้ความช่วยเหลือ มีการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง

4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

4.2.1 ปัจจัยด้านบวก พบดังนี้

- 1) ความร่วมมือของสมาชิกในหมู่บ้าน
- 2) การได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานของรัฐ
- 3) ความสามารถของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 4) เทคโนโลยีใหม่ๆ
- 5) ภูมิปัญญาชาวบ้าน
- 6) ความสามัคคีของสมาชิกในหมู่บ้าน

- 7) การสร้างจิตสำนึกในการพึ่งตนเอง
- 8) มีกลุ่มองค์กรเครือข่ายที่เกื้อกูลกัน
- 9) การมีผู้นำชุมชนที่ดี

4.2.2 ปัจจัยด้านลบ พบดังนี้

- 1) การขาดความเข้าใจในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน
- 2) การขาดความรู้ในการประกอบอาชีพ
- 3) ความแตกแยกของสมาชิกในหมู่บ้าน
- 4) การไม่ยอมรับเนื่องจากกองทุนหมู่บ้านไปขัดผลประโยชน์

4.3 การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า

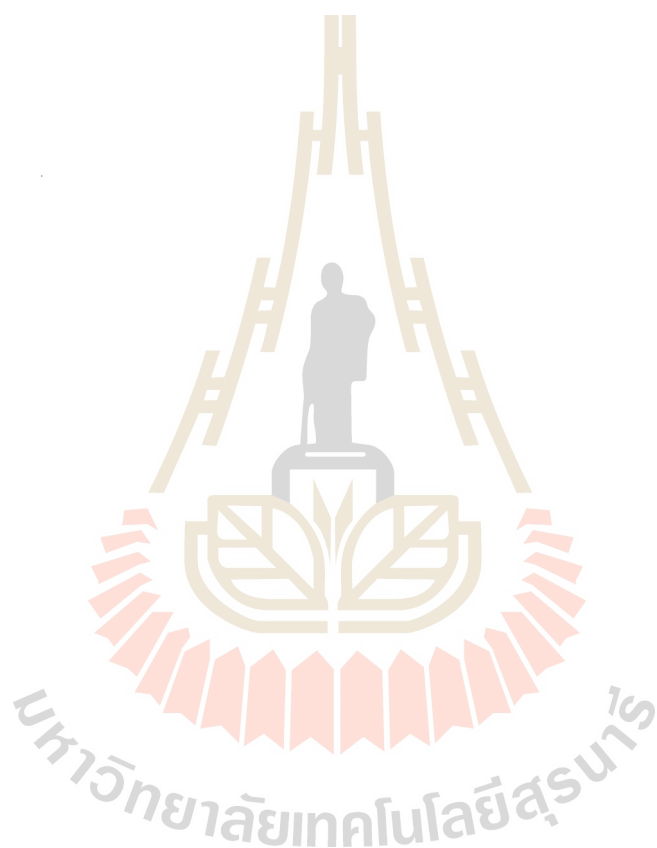
กลุ่มองค์กรเครือข่ายที่มีความเชื่อมโยงเกื้อกูลกับกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ เพื่อการผลิต กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม กองทุนพัฒนาสตรี มีการเรียนรู้ร่วมกันในการดำเนินงาน การพัฒนาอาชีพ การสร้างความสามัคคีในชุมชน เพื่อให้หมู่บ้านเกิดการพัฒนาทั้งในด้านเศรษฐกิจ และสังคม

4.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด พบว่า ความสามัคคีและมีความซื่อสัตย์ของประชาชนในหมู่บ้านจันทิโกใหม่อยู่ในระดับสูง ชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันและยกย่องคนทำความดี โอกาสหาความรู้เพิ่มเติมของสมาชิกประมาณ 1 ครั้งต่อ เดือน สมาชิกในชุมชนมีความอบอุ่นในครอบครัว และมีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้ มีการจัดตั้งกลุ่มองค์กรเครือข่าย 4 กลุ่มเท่าเดิมจากปีก่อน ในการประชุมให้ความสำคัญมากกับเสียงข้างมากของสมาชิก มีการช่วยเหลือเด็ก สตรี และคนพิการ ผู้นำมีคุณธรรมและยุติธรรม สมาชิกของชุมชนสามารถร่วมกันคิดแก้ปัญหาของชุมชนได้

4.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้านทำให้เกิดความสามัคคี ประกอบอาชีพสุจริตมีความซื่อสัตย์ ไม่หลบหนีจากกองทุนต่างอื่น ๆ คนในสังคมให้ความเชื่อถือยกย่องคนทำความดี สมาชิกในชุมชนมีความเอื้ออาทรรักใคร่ห่วงใยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในชุมชนมีการอบรมเรื่องการประกอบอาชีพ และได้รับความรู้จากองค์กรต่าง ๆ ที่เข้ามาส่งเสริมให้ความรู้ อาชีพหลักของสมาชิกในหมู่บ้านมีรายได้สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ สมาชิกในครอบครัวอยู่ด้วยกันพร้อมหน้ามีความอบอุ่น กลุ่มองค์กรในหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มผู้เลี้ยงวัวนม กองทุนสตรีหมู่บ้าน กองทุนหมู่บ้าน ยอมรับเสียงส่วนมากในการประชุมของสมาชิก มีการดูแลให้ความช่วยเหลือเด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส โดยครอบครัวให้การดูแล ประชาชนในหมู่บ้านก็ช่วยด้วย

มีผู้นำที่ดีมีคุณธรรม และยุติธรรม สมาชิกมีการประชุม วางแผน ในการแก้ปัญหา โดยหาทาง
ออกที่ดีที่สุดทุกฝ่ายยอมรับ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินกองทุนหมู่บ้านจันทิโกใหม่ สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านจันทิโกใหม่ บรรลุตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

1.1 เกิดกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน

1.2 มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน

1.3 เกิดการเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง

1.4 เกิดภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม

1.5 มีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2. เพื่อทราบปัจจัยด้านบวกและลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมาย

3. เพื่อเกิดกระบวนการเรียนรู้เชื่อมโยงเครือข่ายองค์กร

4. เพื่อได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งในทัศนะของประชาชน และได้ข้อมูลระดับความเข้มแข็งจากตัวชี้วัดที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

2. วิธีดำเนินการ

1. ทำความเข้าใจหลักการและเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน

2. ศึกษาสภาพกองทุนหมู่บ้านเป้าหมาย

3. วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านโดยใช้ชีพโมเดล กำหนดตัวแปร

4. เก็บข้อมูลเพิ่มเติมอาศัย บร.

5. ประมวลสังเคราะห์ข้อมูล

3. ผลการดำเนินการ

1. ผลการประเมินหน่วยระบบ A หน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

นโยบายกองทุนหมู่บ้านของรัฐบาล ประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านมีความเข้าใจปานกลางถึงมาก มีเพียงส่วนน้อยที่ยังไม่เข้าใจนโยบายกองทุนหมู่บ้าน

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจำนวน 15 คน เป็นชาย 8 คน หญิง 7 คน

ผู้สมัครขอกู้มีจำนวน 51 คน จากจำนวนสมาชิกทั้งหมด 72 คน

1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ เป็นไปตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน มีพัฒนาชุมชนเป็นประธานในที่ประชุม ผู้กู้จะต้องเป็นบุคคลที่หน้าเชื่อถือ ไม่ติดการพนัน ขยันทำมาหากิน มีทะเบียนบ้านอยู่ในหมู่บ้านจันทิโกใหม่

การทำบัญชีกองทุนหมู่บ้าน สามารถตรวจสอบได้อย่างเปิดเผย

เลขที่บัญชีเงินล้าน	06-4303-20-082145-0	ยอดเงินคงเหลือ 4/6/45	157,715.31 บาท
เลขที่บัญชีเงินออมทรัพย์	06-4303-20-079657-8	ยอดเงินคงเหลือ 4/6/45	66,280.43 บาท
เลขที่บัญชีเงินสัจจะ	06-4303-20-082144-1	ยอดเงินคงเหลือ 4/6/45	8,397.75 บาท
ยอดเงินกู้รวม 845,000 บาท			

การชำระหนี้กองทุนหมู่บ้าน ยังไม่มีการชำระหนี้กองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากยังไม่ครบกำหนดระยะเวลา 1 ปี

1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A

ผลโดยตรง

จำนวนผู้กู้ 51 ราย จากจำนวนสมาชิก 72 ราย

ยอดเงินที่ให้กู้รวม 845,000 บาท

ผลกระทบโดยตรง

จำนวนผู้กู้ที่กู้ได้ 44 คน กู้ไม่ได้ 7 คน

ยอดเงินสะสมของหมู่บ้าน 4/6/45 66,280.43 บาท

การเปิดกิจการใหม่ มีการเปิดกิจการเคาเฟ่ร้านแรกในหมู่บ้าน

ผลกระทบโดยอ้อม

เกิดกลุ่มองค์กรที่เชื่อมโยง เกื้อกูลกับกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม กองทุนพัฒนาสตรี

กองทุนหมู่บ้านจันทิโกใหม่ยังต้องติดตามดูผลการดำเนินงานต่อไป คาดว่าจะได้รับความร่วมมือจากสมาชิกในการชำระเงินต้น สมาชิกนำเงินไปประกอบอาชีพ ขยายกิจการ สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

2. ผลการประเมินหน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้

2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B

อาชีพหลักของผู้กู้ ส่วนมากมีอาชีพทำการเกษตร จำนวน 22 ราย รองลงมาอาชีพรับจ้าง 17 ราย ค้าขาย 3 ราย และประมง 2 ราย

รายได้ของครอบครัว ผู้มีส่วนมาก 28 ครอบครัวมีรายได้ 3,000 - 5,000 บาท/เดือน รองลงมา 13 ครอบครัว มีรายได้ 5,000 ขึ้นไป - 10,000 บาท/เดือน และ 3 ครอบครัว มีรายได้ 10,000 ขึ้นไป - 20,000 บาท/เดือน

ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ ในการนำเงินกองทุนไปประกอบกิจการ ผู้มีส่วนมาก มีประสบการณ์มาก่อน คือ 32 ราย ส่วนอีก 12 รายเป็นการเปิดกิจการใหม่

2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

เงินที่กู้มาได้ ผู้มีส่วนมาก 41 ราย กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านรายละ 20,000 บาท 10,000 บาท 2 ราย และ 5,000 บาท 1 ราย

สถานที่และวัตถุดิบพร้อมอยู่ในหมู่บ้าน ในการดำเนินกิจการของผู้ที่ใช้สถานที่และวัตถุดิบที่หาได้ในหมู่บ้าน

แรงงานในการประกอบกิจการใช้แรงงานภายในครอบครัว

2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

มีการทำธุรกิจถูกวิธี มีตลาดรองรับ มีการคัดเลือกวัตถุดิบที่มีคุณภาพ มีการทำบัญชีรายรับรายจ่ายราคาสินค้า

2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

การพึ่งพาตนเอง ผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านมีกิจการสามารถพึ่งพาตนเองได้ ประชาชนในหมู่บ้านจำนวน 150 ครัวเรือน สามารถมีอาชีพสามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้ทุกครอบครัว

รายได้จากการประกอบธุรกิจเป็นตัวแทน สิ่งของ ฟาร์มใหม่ รถใหม่ เกิดการขยายกิจการ เกิดการพึ่งตนเอง การกลับคืนถิ่นของประชาชน ผู้กู้มีความเข้มแข็งในกิจการของตนเอง

3. สรุปผลการประเมินหน่วยระบบ A และ B

กระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของหมู่บ้านจันทิกใหม่ มีคณะกรรมการที่มีประสิทธิภาพได้รับการคัดเลือกมาอย่างถูกต้อง สามารถบริหารจัดการปล่อยเงินให้ผู้กู้ จำนวน 44 ราย เป็นเงิน 845,000 บาท ผู้มีส่วนมากที่กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านประกอบอาชีพทางการเกษตร โดย มีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพมาก่อนแล้ว นำเงินมาใช้ในการขยายกิจการ ผู้กู้ทุกรายมีอาชีพสามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้ ในการชำระหนี้กองทุนหมู่บ้านคาดว่าจะสามารถชำระหนี้ได้ครบตามกำหนดทุกราย

4. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ อาชีพเลี้ยงโคนม

ปัจจัยนำเข้า เงินกู้จากแหล่งเงินทุนควรคำนึงถึงระยะเวลาการชำระคืน อาหารเลี้ยงโคนม มีการศึกษาส่วนประกอบ สูตรอาหาร ยาใช้ของดี แรงงานมีความชำนาญ ฟาร์มดูแลเป็นอย่างดี

กระบวนการ การดูแลโรงเรือนจะต้องปลอดเชื้อ การให้อาหารคำนึงถึงอายุ น้ำหนัก สูตรอาหารไม่ตายตัว มีการทำประวัติโคนมแต่ละตัว ให้ความสำคัญกับการควบคุมคุณภาพของน้ำนม มีการรีดนมถูกวิธีปลอดเชื้อ มีการทำบัญชี การหาตลาด การขนส่งที่มีประสิทธิภาพ

ผลผลิต ได้น้ำนมที่มีคุณภาพ รายได้เป็นเงินมีกำไร เกิดความสำเร็จ สังคมยอมรับ เกิดการขยายกิจการ

อภิปรายผล

1. กระบวนการการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านจันทิโกใหม่ บรรลุตามเป้าหมายทั้ง 5 ข้อได้แก่

1.1 การเกิดกองทุน กองทุนหมู่บ้านจันทิโกใหม่ได้จัดตั้งขึ้น จากความร่วมมือของประชาชนในหมู่บ้าน ซึ่งมีจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของกองทุน ให้ความร่วมมือในกิจกรรมของกองทุน และร่วมรับผลประโยชน์จากกองทุน โดยการกู้ยืมเงินจากกองทุนไปใช้ในการประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และสร้างสวัสดิภาพ สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านจึงให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุนเป็นอย่างดี

1.2 การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน กองทุนหมู่บ้านจันทิโกใหม่มีการคัดเลือกคณะกรรมการ ขึ้นมาดูแลบริหารจัดการกองทุน ถูกต้องตามระเบียบของกองทุน คณะกรรมการที่เข้ามาบริหารผ่านการคัดเลือกมาจากประชาชนในหมู่บ้าน การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในช่วงแรกดีชัด เนื่องจากความใหม่ของคณะกรรมการ เมื่อคณะกรรมการมีความชำนาญมากขึ้น มีความเข้าใจในระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน การดำเนินงานของกองทุนเป็นไปอย่างถูกต้อง และเสร็จสิ้นตามระยะเวลา โดยรวมการบริหารจัดการกองทุนเป็นไปอย่างราบรื่นดีชัดบ้างเล็กน้อย แต่ก็สามารถดำเนินงานได้อย่างถูกต้องตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน

1.3 การเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านจันทิโกใหม่สนับสนุนให้สมาชิกมีการเรียนรู้ที่จะพึ่งตนเอง โดยได้มีการจัดประชุมให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น ในการประกอบอาชีพ และให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้กับสมาชิกในหมู่บ้าน เพื่อหวังว่าสมาชิกในหมู่บ้านจันทิโกใหม่จะสามารถพึ่งตนเอง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม แต่ในปัจจุบันสมาชิกในหมู่บ้านจันทิโกใหม่

ทึกใหม่ยังต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ และเอกชนอยู่ เพื่อที่จะสร้างความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้ต่อไปในอนาคต

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันด้านเศรษฐกิจและสังคม สมาชิกในหมู่บ้านจันทิกใหม่มีการรวมตัวกันจัดตั้ง กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม มีศูนย์รับน้ำนมในหมู่บ้าน ซึ่งอาชีพเลี้ยงโคนมเป็นอาชีพหลักของคนในหมู่บ้าน ทางกลุ่มได้ให้ความช่วยเหลือ และให้ความรู้ในการประกอบการเลี้ยงโคนมแก่สมาชิก มีการส่งเสริมเทคนิคใหม่ ๆ ให้การประกอบการเลี้ยงวัวนมประสบความสำเร็จ เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจให้กับสมาชิกในหมู่บ้านจันทิกใหม่ ปัจจุบันยังไม่มีการจัดตั้งสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนมในหมู่บ้าน

1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม สมาชิกในหมู่บ้านจันทิกใหม่มีการประชุมแก้ไขปัญหาทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน วางแผนแก้ไขปัญหาและหาทางออกที่ดีที่สุดสำหรับทุกฝ่าย ทำให้เกิดความสามัคคี ก็มีการขัดแย้งกันบ้าง แต่ทุกฝ่ายก็จะได้รับความยุติธรรม ในชุมชนมีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1 ปัจจัยด้านบวก

- 1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านมีความสามารถในการบริหารงานกองทุน มีการเรียนรู้และให้ความสนใจในการดำเนินงานของกองทุน ทำให้การดำเนินงานของกองทุนราบรื่น
- 2) สมาชิกให้ความร่วมมือในการดำเนินการของกองทุน ในการเสนอโครงการขอกู้ทำได้ถูกต้อง ทำให้โครงการผ่าน ได้รับการอนุมัติโดยใช้เวลาอันสั้น
- 3) พัฒนาการ เข้ามาให้ความรู้ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทำให้การดำเนินงานถูกต้องตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้าน

2.2 ปัจจัยด้านลบ

- 1) เกิดความขัดแย้งขึ้นในหมู่บ้าน มีการแตกแยกระหว่างผู้ที่ได้กู้เงิน กับผู้ที่ไม่ได้กู้
- 2) สมาชิกที่กู้เงินกองทุนหมู่บ้านยังไม่ชำระดอกเบี้ยให้กับกองทุน

3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

องค์กรเครือข่ายที่เชื่อมโยงกับกองทุนหมู่บ้านได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มผู้เลี้ยงโคนม กองทุนพัฒนาสตรี มีการเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาอาชีพ การสร้างความสามัคคีในชุมชน กลุ่มองค์กรภายในเหล่านี้จะช่วยเสริมประสิทธิภาพในการดำเนินงานซึ่งกันและกัน ยังไม่มีการเชื่อมโยงกับองค์กรภายนอกหมู่บ้าน หรือองค์กรของเอกชนอื่น ๆ

4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านจันทิโกใหม่

สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ในหมู่บ้าน ประกอบอาชีพสุจริตสามารถหาเลี้ยงชีพเลี้ยงครอบครัวได้ ชุมชนมีความสามัคคีไม่มีการขัดแย้งแก่งแย่งผลประโยชน์ มีการตัดสินใจปัญหาในหมู่บ้านโดยใช้ความยุติธรรม สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์ไม่โกหกหลอกลวงซึ่งกันและกัน ให้ความช่วยเหลือกันอย่างเต็มที่ ดูแลเอาใจใส่เป็นหูเป็นตาให้กันและกัน มีความรักใคร่กันในชุมชน มีการรวมกลุ่มกันประกอบอาชีพ แบ่งปันความรู้ สร้างความมั่นคงในการประกอบอาชีพ ช่วยกันพัฒนาหมู่บ้าน ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง

5 ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

1.5.1 ผลโดยตรง คนในหมู่บ้านเมื่อเห็นผู้ที่สมัครเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน สามารถกู้เงินได้ และนำเงินไปพัฒนาอาชีพ ขยายกิจการ ทำให้คนในหมู่บ้านให้ความสนใจมาขอสมัครเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน

1.5.2 ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนไปใช้ประกอบอาชีพ ประสบผลสำเร็จ มีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

1.5.3 ผลกระทบโดยอ้อม คนในชุมชนหมู่บ้านมีธุรกิจเป็นของตนเอง ทำให้ไม่ต้องไปขายแรงงานนอกหมู่บ้าน

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน

1) ควรมีการกำหนดระเบียบให้มีการติดตามเร่งรัดหนี้สินอย่างจริงจัง หากสมาชิกไม่ให้ความสนใจในการชำระหนี้กองทุนหมู่บ้าน ตามระยะเวลาที่กำหนด

2.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

1) ควรมีการจัดทำหนังสือ หรือคู่มือในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน มีเนื้อหาเกี่ยวกับขั้นตอนในการดำเนินงาน ในกิจกรรมต่างๆของกองทุนหมู่บ้าน

2) มีแผนการดำเนินงานในแต่ละเดือนว่าจะต้องทำกิจกรรมอะไรบ้าง

2.3 ข้อเสนอแนะการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

1) มีการวางแผนการประกอบธุรกิจ ควรเป็นธุรกิจที่ให้ผลภายในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อที่จะสามารถชำระเงินต้นได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด

2) ควรมีการรวมกลุ่มกันระหว่างผู้ประกอบการเหมือนกัน จัดตั้งสหกรณ์ ทำให้เกิดการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม

2.4 ข้อเสนอแนะในการค้นคว้าวิจัยต่อไป

1) ในการเข้าไปเก็บข้อมูลในการประเมินผลกองทุนหมู่บ้าน จะต้องบอกวัตถุประสงค์ให้ชัด

เจน มิฉะนั้นชาวบ้านจะคิดว่าเป็นการมาตรวจสอบ ทำให้มีการปิดบังข้อมูลหรือได้รับข้อมูลที่คลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง

บรรณานุกรม

ข้อมูลจำเป็นพื้นฐานของครัวเรือน ราชหมู่บ้าน จปฐ 2. 2544

งามพิศ สัตย์สวณ. 2542. การวิจัยทางมานุษยวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. 2543. กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง : ประชาคม ประชาสังคม.

ขอนแก่น : ศูนย์ฝึกอบรมพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

พิทยา ว่องกุล. 2544. ภูมิปัญญาชุมชนบูรณาการ. กรุงเทพฯ : ศรีเมืองการพิมพ์.

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. 2532. การพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สถาบันราชภัฏ,สำนักงาน. 2545. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. พิมพ์ครั้งที่ 1.

นนทบุรี : บริษัทเอส.อา.พรินต์ติ้งแมนโปรดักส์จำกัด.

สถาบันราชภัฏ,สำนักงาน. 2545. ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 1.

นครราชสีมา : ห้างหุ้นส่วนจำกัดทัศนทองการพิมพ์.

